

Financiële jaarstukken 2020

Stichting Lezen
te Amsterdam

datum: 24 maart 2021

Inhoudsopgave

A.	<i>Bestuur en beheer</i>	3
B.	<i>Verslag Raad van Toezicht</i>	33
C.	Balans (na verwerking resultaat)	38
D.	Staat van baten en lasten	39
E.	Algemene toelichting	42
F.	Toelichting op de balans	44
G.	Toelichting op de staat van baten en lasten (inclusief WNT verantwoording)	50
H.	Overzicht baten en lasten planperiode 2017-2020 (niet gecontroleerd)	55
Bijlage 1	Lasten Kunst van Lezen - Tel mee met Taal	57
Bijlage 2	Lasten Kunst van Lezen - Gezinsaanpak taalarme gezinnen 2020 t/m 2024	62
Bijlage 3	Leescoalitie - coördinatie en campagne 2019 t/m 2021	64
I.	Accountantsverklaring	66

A. Bestuursverslag Stichting Lezen

1. Inleiding

Stichting Lezen is het landelijke kennis- en expertisecentrum voor leesbevordering en literatuureducatie. Wij zetten ons in voor het verbeteren van het leesklimaat en de leescultuur via leesbevordering en literatuureducatie van consultatiebureau tot beroepsonderwijs. De belangrijkste doelgroep bestaat uit intermediairs die werken met kinderen en jongeren van 0-20 jaar. Stichting Lezen stimuleert ouders/verzorgers, bibliothecarissen, leraren en medewerkers in de kinderopvang en jeugdgezondheidszorg om te zorgen voor een leesomgeving waarin kinderen willen, kunnen en blijven lezen.

De aanpak van Stichting Lezen wortelt in kennis en onderzoek. Wij werken steeds op het snijvlak van onderzoek en praktijk en zorgen voor een productieve wisselwerking daartussen. Deze wisselwerking is de basis van onze beleidscyclus en bepaalt de speerpunten van beleid en de in 2020 uitgevoerde activiteiten. Stichting Lezen doet en initieert wetenschappelijk onderzoek en verzamelt relevante kennis en onderzoeksgegevens die houvast en richting geven bij het maken van beleid en het verder ontwikkelen en verfijnen van de aanpak van leesbevordering thuis, in de jeugdgezondheidszorg, de kinderopvang, het onderwijs, het bibliotheekveld en het boekenvak. Stichting Lezen onderhoudt nauwe relaties met het werkveld, zodat wij actuele vraagstukken die zich in de praktijk voordoen snel kunnen signaleren, activiteiten voor leesbevordering en literatuureducatie kunnen afstemmen, en effectieve methodieken en instrumenten kunnen ontwikkelen en verspreiden.

1.1 Positie in het bestel en financieel kader

Als ondersteunende instelling voor leesbevordering en literatuureducatie in de culturele basisinfrastructuur (BIS) ontvangt Stichting Lezen middelen uit de cultuurbegroting van het ministerie van OCW. Deze basisfinanciering benutte Stichting Lezen in de periode 2017-2020 voor haar kerntaken:

- 1) weten en meten (onderzoek)
- 2) informeren, inspireren en activeren (kennisdeling en deskundigheidsbevordering)
- 3) experimenteren en innoveren (pilots en projecten)
- 4) overtuigen en beïnvloeden (bewustwording, belangenbehartiging, overleg en krachtenbundeling)

Net als in de afgelopen jaren ontving Stichting Lezen in 2020 ook middelen uit het Actieprogramma Tel mee met Taal ter voorkoming en bestrijding van laaggeletterdheid. In dat kader leveren we een bijdrage aan de onderdelen BoekStart, de Bibliotheek *op school* en de Gemeentelijke gezinsaanpak van het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen, dat loopt van 2020 tot met 2024. De bijdrage voor de gezinsaanpak werd verstrekt in de vorm van een afzonderlijke projectsubsidie. Bovendien ontvingen we in 2020 projectsubsidie van het ministerie van OCW voor de coördinatie van de Leescoalitie en voor de ontwikkeling van de website Lezeninhetpo.nl in het kader van het Leesoffensief.

1.2 Reikwijdte van de verslaglegging

Deze verantwoording betreft de activiteiten van Stichting Lezen in het kader van de BIS in de periode 2017-2020. Stichting Lezen heeft daarnaast vanuit Tel mee met Taal een (vooralsnog tijdelijke) taak bij de preventie van laaggeletterdheid via het programma Kunst van Lezen (Maatregel 6A en 6B van Tel mee met Taal) dat wij sinds 2008 in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek uitvoeren. Dit programma maakt geen deel uit van het takenpakket van Stichting Lezen als onderdeel van de BIS, maar is daar wel steeds onlosmakelijker mee verbonden.

Deze verantwoording besteedt beknopt aandacht aan de resultaten en de activiteiten van Kunst van Lezen die invloed hebben op de structurele BIS-taken en de reguliere producten en activiteiten van Stichting Lezen. Een gedetailleerd overzicht van alle activiteiten van Kunst van Lezen is te vinden in het inhoudelijk jaarverslag 2020 van Kunst van Lezen.

Datzelfde geldt voor de activiteiten die zijn uitgevoerd in het kader van de Leescoalitie. Stichting Lezen is als voorzitter van de Leescoalitie actief betrokken bij de totstandkoming van het Leesoffensief en de verbreding en versterking van de Leescoalitie. Dit bestuursverslag gaat daar op hoofdlijnen op in. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar het inhoudelijk jaarverslag van de Leescoalitie.

1.3 Missie en visie

Stichting Lezen wil dat alle kinderen en jongeren opgroeien met lezen en uitgroeien tot competente en gemotiveerde (literaire) lezers die zich blijven ontwikkelen. Elk kind moet de kans krijgen om te ontdekken hoeveel plezier (voor)lezen kan geven. Om een passie voor lezen te ontwikkelen. Om te kunnen kiezen voor boeken die aansluiten bij hun belangstelling, leesniveau en literaire competenties. En om te durven kiezen voor boeken die uitdagen om verder te kijken en hoger te reiken. Daartoe genereert en verspreidt Stichting Lezen kennis over lezen en literatuureducatie en ondersteunen, inspireren en verbinden wij partijen en professionals op dit terrein.

Stichting Lezen fungeert als hefboom die instellingen binnen en buiten het letterenveld in beweging zet voor leesbevordering. Wij zorgen dat kinderen en jongeren gestimuleerd worden om te lezen, op allerlei momenten en manieren en door allerlei organisaties, maar steeds vanuit de consistente visie en aanpak die wij ontwikkelen en uitdragen.

Als kenniscentrum entameren en stimuleren we onderzoek en geven we kennis door. Als landelijke coördinerende ondersteuningsinstelling zijn we de verbindende factor die onderzoek en praktijk samenbrengt, stakeholders en beslissers in het letterenveld koppelt aan de wereld van onderwijs en opvoeding, die de Leescoalitie aanvoert en een eenduidig en stevig inhoudelijk fundament legt onder het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen. Als aanjager en ontwikkelaar zorgen we voor effectieve instrumenten en interventies voor leesbevordering.

1.4 Doelgroepen

Stichting Lezen is primair gericht op intermediairs: leraren, pedagogisch medewerkers in de kinderopvang, bibliotheek- en jeugdgezondheidszorgmedewerkers, boekhandelaren en niet te vergeten (groot)ouders. Zij vervullen een sleutelrol in de (lees)opvoeding van kinderen en jongeren.

Ook studenten die worden opgeleid voor functies in onderwijs (pabo, lerarenopleidingen, onderwijsassistenten) en opvoeding (pedagogisch medewerkers) rekenen we tot de doelgroep. Onze activiteiten voor intermediairs en voor deze studenten zijn als educatief te bestempelen.

Een secundaire doelgroep vormen de beleidsmedewerkers, bestuurders en koepelorganisaties in het onderwijs, de bibliotheeksector, de kinderopvang en de jeugdgezondheidszorg. Zij bepalen de ruimte die intermediairs krijgen om werk te maken van leesbevordering. Daarom wil Stichting Lezen hen allereerst bewust maken van de grote toegevoegde waarde van leesplezier en (literair) lezen voor de (taal)ontwikkeling en het toekomstig maatschappelijk functioneren van kinderen en jongeren.

Vervolgens proberen we hen te activeren om binnen hun instellingen structureel werk te maken van leesbevordering.

2. Blik achteruit: reflectie op het functioneren in 2020

2.1 Reflectie op inhoudelijke ontwikkelingen en vooruitzichten

Stichting Lezen stelde zichzelf voor de periode 2017-2020 een aantal strategische doelen:

- enthousiaste en deskundige leesbevorderaars maken van zoveel mogelijk mensen die met kinderen en jongeren werken en ouders stimuleren in hun rol als leesopvoeder;
- de ervaringen van de intermediairs (laten) benutten bij de ontwikkeling en toepassing van methoden, producten, activiteiten en evenementen;
- wetenschappers, beslissers en professionals rondom opvoeden, lezen en geletterdheid samenbrengen, zodat hun werk meer gezamenlijke focus en meer impact krijgt;
- de wisselwerking tussen onderzoek, beleid en praktijk optimaliseren;
- bij zoveel mogelijk relevante bestuurders en beslissers op basis van betrouwbare en actuele kennis aandacht vragen voor (het belang van) leesbevordering.

In 2020 is hieraan met voorgenomen activiteiten en nieuwe impulsen succesvol invulling gegeven. Stichting Lezen heeft veel ondernomen om het lezen te stimuleren, intermediairs te ondersteunen in hun leesbevorderende taak, kennis en informatie te verstrekken en onderzoek te (laten) doen naar actuele en relevante onderwerpen, zoals de stand van zaken rond lezen op de pabo en in het basisonderwijs. Ook werd er veel geïnvesteerd in het verder brengen van het Leesoffensief. Verderop in dit bestuursverslag is een uitvoeriger verslag van de activiteiten en prestaties opgenomen. Het inhoudelijk jaarverslag van Stichting Lezen bevat daarvan een volledige beschrijving.

2020 was voor Stichting Lezen een jaar met vele facetten. Het jaar begon met de afronding van het activiteitenplan *Voorop in leesbevordering 2021-2024*, dat in 2019 al was voorbereid en eind januari moest worden ingediend bij het ministerie van OCW. Op Prinsjesdag maakte minister Van Engelshoven bekend dat zij de komende vier jaar subsidie toekent aan Stichting Lezen voor de uitvoering van het meerjarenplan. Eerder al adviseerde de Raad voor Cultuur positief over de aanvraag.

We zijn verheugd dat raad en minister het belang van Stichting Lezen erkennen en dat Stichting Lezen ook de komende jaren als landelijke coördinerende ondersteuningsinstelling voor leesbevordering en literatuureducatie onderdeel van de culturele basisinfrastructuur blijft. Een aantal onderdelen van het activiteitenplan zal op verzoek van de Raad voor Cultuur voor juni 2021 nog worden voorzien van een nadere toelichting. Waar nodig passen we het plan ook aan op het gegeven dat corona de wereld waarin wij leven en werken zo ingrijpend heeft veranderd.

Het coronavirus heeft veel impact gehad op onze manier van werken: voornamelijk werkend vanuit huis binnen een infrastructuur van onderwijs, bibliotheken, kinderopvang en consultatiebureaus die in 2020 lange periodes gesloten of beperkt toegankelijk was. Verderop in dit verslag gaan we meer in detail in op wat dit voor ons werk betekende.

Een van de gevolgen was dat er veel minder leesbevorderingsprojecten, opleidingen en activiteiten fysiek plaats konden vinden. Het team van Stichting Lezen legde in 2020 veel creativiteit aan de dag om de doelgroep van intermediairs toch te blijven bereiken. Er zijn digitaal en online veel bestaande oplossingen gebruikt, maar ook nieuwe uitgevonden. Dat bleek dikwijls verrassend efficiënt en effectief. De deelname aan en het bereik van congressen en kennisbijeenkomsten bijvoorbeeld werd dankzij de online beschikbare videoregistraties enorm vergroot.

Communicatie, altijd al een groot onderdeel van het coördinerende en verbindende werk van Stichting Lezen, werd in 2020 nog veel belangrijker. Zo verzamelden en deelden wij tijdens de eerste lockdown online leesbevorderingsactiviteiten voor thuis, zowel rechtstreeks als via ons netwerk.

Gegeven het toegenomen belang van communicatie was het een gelukkig toeval dat we voor 2020 flinke investeringen in verbetering van onze communicatie, merkstrategie en huisstijl hadden gepland.

Corona had naast voordelen helaas ook nadelen. Van sommige activiteiten zagen we het bereik afnemen. Zo zijn er vanwege de sluiting van bibliotheken minder BoekStartkoffertjes verstrekt aan ouders met baby's. De afname was vooral zichtbaar bij de laagtaalvaardige gezinnen, die door de coronamaatregelen moeilijker te bereiken waren. Dat is vanuit het belang van vroege taal- en leesstimulering voor kansengelijkheid een slechte zaak.

Recent onderzoek laat zien dat de coronacrisis de lees- en leerachterstanden in het onderwijs heeft vergroot. En dat terwijl er voor die tijd al sprake was van zeer verontrustende constatering over de afnemende leesvaardigheid en leesmotivatie van kinderen en jongeren in Nederland. Het belang van structurele aandacht voor lezen en een serieuze aanpak daarvan in het onderwijs is door de coronacrisis alleen maar groter geworden.

De noodzaak is groot en de verwachtingen rond leesbevordering zijn hoog, ook ten aanzien van Stichting Lezen. Onze opdracht nemen wij serieus. Dagelijks werken wij met ons team van 24 mensen hard aan het versterken en verbeteren van de leescultuur in Nederland. Veel van wat we doen is vooral zichtbaar voor de mensen die leesbevordering in praktijk brengen op scholen, in bibliotheken, in kinderopvang, op lerarenopleidingen of in consultatiebureaus en onze samenwerkingspartners. Minder zichtbaar zijn we voor de organisaties die meer op afstand staan. Dat is reden om in de nieuwe periode onze activiteiten en de effecten ervan breder te communiceren en meer in maatschappelijk perspectief te zetten. Zo kunnen we het draagvlak voor leesbevordering vergroten. Voorlichting, bewustmaking en beïnvloeding van het beleid blijven met het oog hierop belangrijke taken. Stichting Lezen legt daarom de komende jaren prioriteit bij het vergroten van haar netwerk en het versterken en verbreden van de samenwerking met strategische partijen die ervoor kunnen zorgen dat er meer aandacht, tijd en geld komt voor leesbevordering in het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdgezondheidszorg en de bibliotheek. We gaan het gesprek aan en blijven in gesprek met beleidsmakers en beslissers op deze terreinen over het belang van lezen en van een integrale aanpak van (laag)geletterdheid en leesbevordering.

Inhoudelijk heeft Stichting Lezen in 2020 flinke stappen gezet. Onze geactualiseerde beleidsnotitie *De doorgaande leeslijn: De leesontwikkeling van 0-20 jaar*, die in april verscheen, beschrijft op basis van wetenschappelijke inzichten de leesontwikkeling van kinderen en jongeren en de factoren die belemmerend dan wel stimulerend zijn. De doorgaande leeslijn is het fundament onder een effectieve leesbevorderingsaanpak. De doorwerking van de doorgaande leeslijn in de opzet van het leesoffensief door minister Van Engelshoven getuigt daarvan.

De aanpak van Stichting Lezen staat als een huis. De komende jaren gaat het er vooral om die aanpak zo breed mogelijk toegepast te krijgen. Massa te creëren, met name in het onderwijs. Wij geven prioriteit aan de voorzieningen voor het tot leesspecialist opleiden van (aankomend) professionals in onderwijs en opvoeding. Voor zwakke lezers en kinderen uit taalarme gezinnen zetten we een tandje bij. En we zetten volop in op het verbreden van het leesoffensief, samen met de Leescoalitie. Spijtig genoeg is de coronacrisis ten koste gegaan van de aandacht en middelen voor het leesoffensief. Wij zijn in gesprek met ministerie en kamer om leesbevordering en het bestrijden van laaggeletterdheid hoog op de politieke agenda te zetten en te houden, ook na de verkiezingen. Juist de coronacrisis en de gevolgen daarvan in het onderwijs nopen ertoe om met ambitie werk te maken van versterking van de leescultuur. Door extra aandacht voor probleemgroepen nu, en door inzet op een structurele, integrale aanpak van leesbevordering in de toekomst. De programma's BoekStart en

de Bibliotheek op school bieden daarvoor een goede basis, zoals ook minister Van Engelshoven in haar Kamerbrief van 13 oktober 2020 over het Leesoffensief constateert.

Structureel leesbevorderingsbeleid gaat zowel over de inhoud van het curriculum als over de financiering van leesbevordering. Leesbevordering vindt voor een groot deel plaats binnen het onderwijs, maar wordt vooral bekostigd uit cultuurmiddelen, zowel landelijk als lokaal (bibliotheken). Gemeentelijke bezuinigingen op bibliotheken en jeugdzorg baren in dat verband zorgen. Duurzaam en toekomstgericht effectief leesbevorderingsbeleid vraagt om voldoende en structureel budget. De aanpak van Kunst van Lezen is bewezen effectief. Bekostiging uit onderwijsmiddelen zou de kans op succes zeer vergroten. Met een bedrag van 50 euro per leerling per jaar is een goede Bibliotheek *op school*-aanpak in het primair onderwijs te realiseren. Dit komt neer op ongeveer 10.000 euro per jaar per gemiddelde basisschool en zo'n 70 miljoen euro voor het hele basisonderwijs. Voor het voortgezet onderwijs gaat het om een bedrag van circa 18 miljoen euro voor een goede schoolbibliotheek op iedere middelbare school. Omgerekend is dat ongeveer 18 euro per leerling per jaar.

We staan nu op een bijzonder moment in de tijd, waar veel samenkomt: de recente start van de nieuwe BIS-periode, de corona-crisis waar wat licht aan het eind van de tunnel gloort, de vooravond van een nieuwe kabinetsperiode en het leesoffensief dat nog vorm en vaart moet krijgen. Veel vragen dringen zich op. Welke impact heeft de crisis op de middellange termijn? Welke veranderingen zijn er nodig om leesbevordering minder kwetsbaar te maken? Welke ondersteuning kunnen wij daarbij bieden? Wat betekent dit voor onze rol in het bestel? De komende periode zullen wij de antwoorden op deze en andere vragen verkennen.

2.2 Reflectie op exploitatieresultaat en financiële positie

Voor de planperiode 2017-2020 had het ministerie van OCW Stichting Lezen structureel in totaal € 7.480.000 toegekend; een bedrag van € 1.870.000 per jaar. Inclusief loon- en prijsbijstellingen bedraagt de BIS-subsidie voor 2020 € 2.090.470.

Daarnaast ontving Stichting Lezen in 2020 € 3.350.000 uit het Actieprogramma Laaggeletterdheid Tel mee met Taal (2020-2024) voor de uitvoering van Kunst van Lezen. Hiervan is ultimo 2020 € 477.262 niet besteed. De bijdrage in de jaarrekening bedraagt € 2.872.738.

Voor het project Gemeentelijke Gezinsaanpak (2020-2024) kende OCW in 2020 € 199.960 toe. Hiervan is in 2020 € 26.400 besteed.

Ten slotte stelde het ministerie van OCW in 2020 € 150.000 beschikbaar voor de coördinatie van De Leescoalitie en € 75.000 om in het kader van het Leesoffensief de website Lezeninhetpo.nl te ontwikkelen. Deze additionele middelen bedragen samen € 225.000. Hiervan is in 2020 € 142.730 besteed.

Voor Stichting Lezen als ondersteunende instelling gelden voor publieksbereik en eigen inkomsten andere eisen dan voor producerende instellingen. Onze financieringsmix is zodanig dat we met de BIS-subsidie onze kerntaken bekostigen: onderzoek, kennisdeling en deskundigheidsbevordering, ontwikkeling en vernieuwing van interventies voor een stimulerende leesomgeving en inhoudelijke en strategische coördinatie en samenwerking.

Eigen inkomsten uit activiteiten en producten zijn gering. Brede beschikbaarheid en toegankelijkheid van met overheidsmiddelen gegenereerde kennis en informatie zijn het uitgangspunt, aansluitend bij de opdracht in het kader van de BIS. Publicaties en informatie stellen we dan ook gratis digitaal beschikbaar, voor congressen en gedrukte materialen vragen we een bescheiden bijdrage.

Daarnaast blijven we inzetten op verwerving van incidentele middelen en sponsoring voor tijdelijke of aanvullende activiteiten en een breed netwerk van partners om het inhoudelijke en financiële draagvlak voor onze activiteiten te vergroten. Stichting Lezen verwierf in 2020 € 392.178 aan publieke en private projectbijdragen voor nieuwe projecten en aanvullingen op de kernactiviteiten. In 2020 betrof dit onder andere bijdragen van Stichting De Versterking, het Nederlands Letterenfonds en Fonds 21. Ook kregen we via de Stichting CPNB geld van de VriendenLoterij. De Leescoalitiepartners dragen bij aan de Leescoalitie-activiteiten en de VriendenLoterij verleende in 2019 een eenmalige schenking van € 400.000 ter versterking van de Leescoalitie en haar campagnes in de periode 2019-2024. Deze schenking is in 2019 toegevoegd aan het bestemmingsfonds VriendenLoterij, waaraan in 2020 € 84.334 onttrokken werd. In 2020 ontving Stichting Lezen € 632.649 van het in 2019 bekendgemaakte legaat van mevrouw Elema. Daarvan was een bedrag van € 630.000 reeds als inkomsten in 2019 verantwoord. Het verschil van € 2.649 is in 2020 verantwoord.

Het exploitatieresultaat over 2020 bedraagt -/-€ 136.585. Er werd € 101.344 onttrokken aan de bestemmingsreserve OCW BIS 2017-2020. Een bedrag van € 84.334 werd onttrokken aan het bestemmingsfonds VriendenLoterij. Er is € 134.677 toegevoegd aan de algemene reserve; dit bedrag is onttrokken aan de bestemmingsreserve OCW 2013-2016. Ook is een bedrag van € 2.649 toegevoegd aan het bestemmingsfonds Tante Anne Fonds en € 46.444 aan de bestemmingsreserve Leescoalitie.

Bij Kunst van Lezen liep een flink aantal projecten in 2020 vertraging op door de pandemie. Een deel van deze projecten zal in 2021 uitgevoerd worden. De toekenning voor de Gemeentelijke Gezinsaanpak ontving Stichting Lezen halverwege oktober. Door de coronamaatregelen en de late toekenning is het project later opgestart dan gepland. De kosten voor de coördinatie van de Leescoalitie vielen door de coronacrisis lager uit.

Voor het volledige financieel verslag wordt verwezen naar de jaarrekening 2020.

2.3 Reflectie op de risico's en het risicomanagement

De inkomsten van Stichting Lezen bestaan vooral uit de vierjaarlijkse bijdrage van het ministerie van OCW voor de reguliere activiteiten (BIS-subsidie 2017-2020) en de bijdrage voor Kunst van Lezen uit het actieplan Tel mee met Taal (2020-2024).

Om zicht te krijgen op de gevolgen van het eventueel wegvallen van de Kunst van Lezen-middelen, is in 2017 een zogenoemde stresstest uitgevoerd. Hieruit bleek dat de BIS-opdracht van de stichting niet in gevaar komt als Kunst van Lezen stopt. Het is zo goed als zeker dat Stichting Lezen in afgeslankte vorm als ondersteunende instelling met een coördinerende taak in de BIS goed kan blijven functioneren. Een dergelijk scenario heeft uiteraard niet de voorkeur, omdat daarmee een belangrijk deel van de infrastructuur voor leesbevordering zou wegvallen. In de reactie van 26 oktober 2020 op de jaarverantwoording 2019 geeft het ministerie aan de komende tijd met Stichting Lezen in gesprek te blijven over de balans in de activiteiten die voortvloeien uit de BIS en Tel mee met Taal en de manier waarop de activiteiten na de komende subsidieperiode het best vorm gegeven kunnen worden.

Stichting Lezen kijkt kritisch naar de resultaten, organisatie en financiering van de campagnes en streeft ernaar deze over te dragen aan en te laten mede-financieren door de uitvoeringspartners. Passionate Bulkboek werd de afgelopen periode al mede-eigenaar van De Inktaap en de organisatie van De Nationale Voorleeswedstrijd is overgegaan naar 125%, de organisatie die ook de Nationale

LeesVertelwedstrijd voor dove en slechthorende kinderen organiseert. Met uitvoeringspartners onderzoeken we ook mogelijkheden voor sponsoring. Omdat onze capaciteit voor fondsenwerving beperkt is en dit zeer arbeidsintensief werk is met onzekere uitkomsten, worden te verwerven additionele middelen niet in de meerjarenbegroting opgenomen.

Stichting Lezen houdt de vrij besteedbare algemene reserve aan om de overheadkosten gedurende een bepaalde tijd te kunnen betalen, mocht de subsidie vanuit OCW onverhoopt wegvallen en Stichting Lezen daarvoor vanuit OCW geen vergoeding zou ontvangen. Deze reserve dient ook voor onvoorziene kosten, bijvoorbeeld langdurige ziekte van personeel waarvoor de stichting via de verzuimverzekering slechts gedeeltelijk gecompenseerd wordt.

3. Blik vooruit: financiële en organisatorische vooruitzichten

De begroting 2021 is in concept besproken met de auditcommissie op 22 september 2020 en goedgekeurd in de vergadering van de raad van toezicht op 6 november 2020. De begroting 2021 is afgestemd op de meerjarenbegroting 2020-2024; de daarin begrote lasten voor beheer, activiteiten en Kunst van Lezen zijn leidend. De begroting 2021 is aangepast aan de resultaten van het voorgaande jaar en op grond van loon- en prijsbijstelling door het ministerie van OCW. Daarnaast zijn er voor aanvullende activiteiten ook in 2020 externe middelen verworven die niet in de (meerjaren)begroting waren opgenomen.

Voor Stichting Lezen is 2020 het laatste jaar in een vierjarige BIS-periode (2017-2020). Voor Kunst van Lezen was 2020 het eerste jaar van Tel mee met Taal II (2020-2024). Dat geldt ook voor de Gemeentelijke Gezinsaanpak. In 2020 werd duidelijk dat Stichting Lezen ook de komende jaren (2021-2024) als ondersteunende instelling onderdeel van de BIS uitmaakt en haar activiteitenplan kan uitvoeren.

Realisatie van voornemens en verankering en bestendiging van leesbevordering, ook financieel, had en heeft onze aandacht. Om de grote, urgente en structurele maatschappelijke opgave die leesbevordering is aan te kunnen, hebben we in 2019 de organisatie verstevigd en hebben we een vaste aanstelling gegeven aan een aantal experts voor Kunst van Lezen die tijdelijk in dienst waren. Omdat structurele financiering vanuit Kunst van Lezen op dat moment ontbrak, namen we hiermee een gecalculeerd risico. Met uitzicht op financiering van zowel Stichting Lezen als Kunst van Lezen tot en met 2024, is dit risico voorlopig van de baan en kan de organisatie haar werk met volle kracht voortzetten.

Dat geldt nog niet voor de Leescoalitie, die in de komende periode belangrijk is voor de verbreding van het Leesoffensief. Stichting Lezen heeft met projectsubsidies van OCW vanaf het begin een initiërende en coördinerende rol in het Leesoffensief vervuld. Mede op verzoek van OCW nemen we hierin ook de komende periode het voortouw. De BIS biedt echter onvoldoende ruimte voor deze inmiddels omvangrijke werkzaamheden, die extra inzet van directeur-bestuurder vergen en meer capaciteit voor de afstemming tussen de coalitieleden en tussen de Leescoalitie en andere strategische partijen.

Dat er veel van de Leescoalitie en Stichting Lezen als penvoerder wordt gevraagd, is een mooie ontwikkeling en geeft blijk van waardering van onze inzet. Dit betekent echter wel dat we ons moeten beraden over de noodzakelijke (ondersteunings-)structuur en de financiering van de Leescoalitie. Om het toegenomen werk van de Leescoalitie mogelijk te maken, het Leesoffensief werkelijk gestalte te geven en steun te krijgen van belangrijke spelers in het veld, is extra inzet nodig. Daarbij gaat het om de algemene leiding, de coördinatie van gesprekken met het veld, de strategie, de communicatie en de lobby. Stichting Lezen heeft hiervoor als penvoerder van de Leescoalitie in 2020 van het ministerie een projectsubsidie ontvangen en is in overleg over additionele financiering voor de komende jaren. Voor 2021 wordt een nieuwe projectaanvraag voorbereid.

De werkbegroting 2020 voor Kunst van Lezen is afgestemd met het ministerie van OCW.

4. Realisatie doelstellingen 2020: de effecten van corona

Begin 2020 kreeg Nederland te maken met de coronacrisis. Ook het werkveld van Stichting Lezen werd hierdoor hard geraakt. De professionele infrastructuur van onderwijs, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg en bibliotheken waarbinnen Stichting Lezen haar werk verricht, was door de lockdown niet of slechts deels beschikbaar. Daardoor is een deel van onze werkzaamheden niet of anders uitgevoerd dan gepland.

Thuiswerken is de norm geworden en veel overleg vond en vindt online plaats. We hebben de organisatie hierop afgestemd en bijna al het werk gaat (soms met enige aanpassingen) goed door. Vooral kennisontwikkeling en -deling kan heel goed digitaal. We hebben in 2020 op dit gebied juist door de pandemie grotere stappen kunnen zetten dan we hadden voorgenomen en wisten meer professionals te bereiken met onze kennisproducten. Voor fysieke activiteiten hebben we waar mogelijk een digitaal alternatief gevonden. Sommige activiteiten hebben we uitgesteld en enkele activiteiten (het betrof vooral door derden georganiseerde bijeenkomsten) zijn afgelast. Inhoudelijke vernieuwing, waar vooral in de beginfase veel overleg en idealiter ook fysieke ontmoeting voor nodig is, heeft hier en daar vertraging opgelopen. Op hoofdlijnen heeft dit weinig consequenties voor onze uitgaven. De voorgenomen prestatie-indicatoren (aantal activiteiten en bereikcijfers) zijn behaald, en soms zelfs meer dan dat, ondanks de beperkingen die corona met zich meebracht. Activiteiten in het kader van Kunst van Lezen konden vanwege corona niet zo intensief worden uitgevoerd als in het activiteitenplan was voorzien en een flink aantal projecten liep vertraging op door de pandemie, waardoor de kosten lager uitvielen.

4.1 Extra en/of nieuwe activiteiten met het oog op corona

Stichting Lezen heeft, veelal in samenwerking met partners, veel extra en/of nieuwe activiteiten ondernomen en producten ontwikkeld om de letteren- en leesbevorderingssector te ondersteunen in de coronatijd:

- Online leesbevordering in plaats van offline
- Leesbevordering thuis in plaats van via school/kinderopvang/bibliotheek
- Intensivering van communicatie en actuele informatievoorziening over online leesbevordering; zowel over eigen activiteiten als die van anderen, zie <https://www.lezen.nl/nl/online-leesbevordering-voor-thuis>
- Online opleidingen, e-learnings, webinars in plaats van fysieke kennisbijeenkomsten en congressen
- Handreikingen en protocollen voor fysieke en online uitvoering van leesbevorderingsprogramma's na de heropening van kinderopvang, scholen en bibliotheken
- Specifieke inzet op het bereiken van laagtaalaardige gezinnen en risicogroepen via geschikte intermediairs en met passende communicatie; handreikingen voor bibliotheken voor het bereiken van risicogroepen en de online uitvoering van leesbevorderingsprojecten voor deze gezinnen
- Versterking van de samenwerking in het boekenvak en bijdrage aan de realisatie van de grootschalige gezamenlijke boekenvakcampagnes #Ikleesthuis en #steunjeboekhandel
- COVID Leesoffensief Taalbaas, in samenwerking met Universiteit Utrecht, de Schrijverscentrale en de Schoolschrijver
- Onderzoeken in samenwerking met KVB Boekwerk naar de gevolgen van de Coronacrisis voor het lezen en het leesgedrag; voor de boekenmarkt; voor leesbevordering (bijvoorbeeld afname bereik risicogroepen, afname schrijversbezoek aan scholen); voor kansengelijkheid, onderwijsachterstanden en leesvaardigheid

- Versterking/verbetering van mogelijkheden voor leesbevordering online, en uitbouwen nieuwe samenwerkingen daarin
- Verkennen best practices: hoe organiseer je een digitaal congres op een zinvolle manier, wat verwachten de intermediairs en welke behoeften hebben zij, maar ook: hoe via de intermediairs de (niet-)lezer te bereiken
- Verkennen verdienmodellen voor digitale bijeenkomsten (webinars, congressen e.d.)
- Versterking van de samenwerking met de andere ondersteunende instellingen in de BIS en bijdragen aan de belangenbehartiging van de culturele sector in relatie tot de coronacrisis; gesprekken over de invloed van COVID op de culturele sector met OCW en de Raad voor Cultuur; actieve bijdrage met de ondersteunende BIS-instellingen aan het advies van de Raad voor Cultuur *Onderweg naar overmorgen. Naar een wendbare en weerbare culturele en creatieve sector* (nov. 2020); delen van ervaringen en analyses en voorzetten voor de fieldlabs.

4.2 Consequenties van corona voor de BIS- activiteiten

In plaats van ons jaarlijkse congres Lezen Centraal organiseerden we als digitaal alternatief een webinar over het rapport *De doorgaande leeslijn*. Bijna 1.000 mensen keken live; de videoregistratie haalde in de periode daarna nog eens 3.200 views en de animatie over *De doorgaande leeslijn* werd bijna 1.500 keer bekeken. Ook het wetenschappelijk congres op 10 december vond digitaal plaats. Geplande expertmeetings werden zo mogelijk vervangen door webinars. Hiermee hebben we veel meer professionals kunnen bereiken dan voorheen met een fysiek congres of expertbijeenkomst. Veel van onze landelijke leesbevorderingsprojecten kregen deels een andere invulling. Zo kon de slotdag van de Jonge Jury niet fysiek doorgaan. Als alternatief is een online programma gemaakt. Ook voor projecten die in het najaar werden afgesloten is gekeken naar alternatieven. Er is zo veel mogelijk gewerkt met de bestaande budgetten. Na overleg met de uitvoerende partijen bleek dit goed haalbaar. Diverse internationale activiteiten zijn vanwege de reisbeperkingen niet doorgegaan.

4.3 Consequenties van corona voor Kunst van Lezen

Er zijn in 2020 vanwege de sluiting van bibliotheken circa 15.000 BoekStartkoffertjes minder uitgedeeld dan in 2019. Dat is een afname van 23%. Dat is in verhouding met de duur van de bibliotheeksluitingen in 2020 gesloten zijn geweest (25% van het jaar). Doordat kinderopvanglocaties, scholen en consultatiebureaus externe bezoekers moesten weren, konden leesconsulenten en Boekstartcoaches veel minder frequent terecht. Veel is online opgepakt door bibliotheken, maar zeker gedurende de perioden dat scholen en kinderopvanginstellingen geen fysiek onderwijs konden geven, is het gebruik van BoekStart en de Bibliotheek *op school* afgenomen. De finale van Read2me is niet doorgegaan. De finale van de Pabo Voorleeswedstrijd is in digitale vorm gegoten, waarbij de finalisten in een Voorleesestafette gezamenlijk digitaal een boek hebben voorgelezen. Deze Voorleesestafette was een succes en we denken erover na om dit een vast onderdeel van het project te maken.

Voor Trainingen van bibliotheekmedewerkers moest voor een deel van het aanbod worden uitgeweken naar een grotere en daardoor duurdere locatie. Sommige trainingen konden worden omgebouwd naar een digitale vorm.

Door de beperkende maatregelen zijn activiteiten rond de Gemeentelijke Gezinsaanpak later opgestart dan gepland. Dit geldt ook voor Bibliotheek *op school* in het Praktijkonderwijs en op de lerarenopleidingen. Voor een deel konden we dit in het najaar inhalen, maar een deel van de

voorgenomen activiteiten moest worden doorgeschoven naar 2021. Hierdoor is niet het hele budget in 2020 besteed.

Activiteiten in het kader van strategische netwerken konden vanwege corona niet zo intensief worden uitgevoerd als in het activiteitenplan was voorzien.

4.4 Consequenties van corona voor de Leescoalitie

In februari 2020 startte de campagne Lees voort!, gericht op grootouders als leesopvoeders. Een maand na de lancering kwamen de geplande activiteiten abrupt tot stilstand door de lockdown. De beperkingen die de maatregelen rondom het coronavirus met zich meebrachten, zorgden voor een andere uitwerking van de campagne dan gepland. De alternatieve uitwerking, voornamelijk via (digitale) media, leverde uiteindelijk alsnog goede resultaten op. Een onverwacht positieve opbrengst van de coronacrisis was het aanbod van een grote landelijke buitenreclame-aanbieder om voor Lees Voort! een week lang gratis gebruik te maken van hun digitale schermen, met een groot bereik langs snelwegen en in steden.

De voorleesbundel *Een STUK! meer*, voor docenten die lesgeven in de onderbouw van het vmbo en het praktijkonderwijs, verscheen vlak voor de eerste lockdown. Vanwege de sluiting van de scholen verviel de mogelijkheid om een van de auteurs uit te nodigen voor een schoolbezoek. Van de mogelijkheid tot een digitaal interactief bezoek via Schrijver op je scherm van de Schrijverscentrale, maakten de scholen in 2020 zeer beperkt gebruik.

Op 2 oktober vond de achtste editie van de Nationale Voorleeslunch plaats. Ook dat kon niet tijdens een fysieke bijeenkomst, maar dankzij een partnerschap met Omroep Max las Kees van Kooten het Voorleeslunchverhaal prime time voor op NPO1. Op deze manier kreeg de Voorleeslunch een enorm bereik en konden ook ouderen die aan huis gebonden zijn of in een zorginstelling verblijven, zich laten voorlezen door Kees van Kooten. De uitzendingen werden goed bekeken (357.000 kijkers) en trokken veel media-aandacht.

De coronacrisis heeft daarnaast tot gevolg gehad dat in 2020 geen opvolging kon worden gegeven aan de beoogde ontwikkeling van een nieuwe literair-educatieve campagne met steun van het Nederlands Letterenfonds, die zich onder meer zou richten op (nog) niet-lezende jongeren. Deze is verplaatst naar 2021.

5. Realisatie doelstellingen 2020: kerntaak Meten en weten

Als kennisplatform genereert en ontsluit Stichting Lezen kennis en onderzoeksgegevens. We stellen deze beschikbaar aan het werkveld en bestuurders en maken de vertaling naar beleid.

In samenwerking met universiteiten en hogescholen zorgt Stichting Lezen voor een onderzoeksagenda die inspeelt op actuele ontwikkelingen en op behoeften en ervaringen van het werkveld. Centrale onderzoeksthema's in 2017-2020 waren de doorgaande leeslijn, lezen en digitale media en de leescultuur. Daarnaast voeren we evaluatie-, behoefte- en effectonderzoek uit of laten dit door onafhankelijke onderzoekers doen. In 2020 hebben we twintig onderzoeksactiviteiten uitgevoerd rond onze eerste kerntaak; bijna twee keer zo veel als voorgenomen in het activiteitenplan.

5.1 Leerstoelen

Onze onderzoeksagenda voeren we onder andere uit via het werk van onze bijzonder hoogleraren Roel van Steensel (Vrije Universiteit) en Eliane Segers (Universiteit Twente). In 2020 zijn de bijzondere leerstoelen geëvalueerd. De raad van toezicht heeft besloten de leerstoelen na 2021 te willen continueren. Een verzoek hiervoor is ingediend bij de Vrije Universiteit en Universiteit Twente. Twente heeft de verlenging inmiddels bevestigd. De verwachting is dat de Vrije Universiteit het verzoek ook zal honoreren.

5.2 Onderzoek op eigen kracht en in samenwerking

Naast de onderzoeken vanuit de leerstoelen voerde Stichting Lezen eigen onderzoeken uit en werkten we mee aan reguliere en verdiepende metingen van consortia als Stichting Marktonderzoek Boekenvak en Het Taalvak Nederlands Onderzocht voor primair en voortgezet onderwijs. Bovendien waren we als maatschappelijk partner betrokken bij zeven onderzoeksaanvragen van derden. Al deze onderzoeken bieden inzicht in aspecten van succesvolle leesbevordering en aanpakken voor specifieke doelgroepen.

Vergeleken met het activiteitenplan hebben we vooral meer nieuw onderzoek opgestart en afgerond. Zo hebben we nieuw onderzoek opgestart naar:

- het aanleren van vakspecifieke leesvaardigheden in een online laboratorium (Taal in het lab)
- het voorleesgedrag van grootouders
- het verbeteren van digitale leeservaringen door middel van de app Immer
- de leescultuur van jongeren
- narratieve geletterdheid en de rol van dieplezen.

Daarnaast hebben we verschillende onderzoeksactiviteiten kunnen afronden:

- verkennende studie naar boekactiviteiten bij vluchtelingenkinderen
- verkennend onderzoek naar de leeswereld van jongeren
- onderzoek naar de stand van zaken van voorlezen in de kinderopvang
- onderzoek naar de stand van zaken van leesbevordering op de pabo
- verkennende literatuurstudie naar vrij lezen in het voortgezet onderwijs.

De meeste onderzoeksactiviteiten ondervonden geen hinder van de pandemie. Alleen het onderzoek naar het voorleesgedrag van grootouders is tijdelijk stilgelegd omdat observerend onderzoek en interviews bij grootouders thuis vanwege de coronamaatregelen geen doorgang konden vinden.

Ook rondom Kunst van Lezen zijn in 2020 diverse onderzoeken gestart en uitgevoerd. De onderzoeken naar Bibliotheek *op school* po (Lisa van der Sande) en Bibliotheek *op school* vo (Ilona Wildeman) zijn in 2020 afgerond. Het onderzoek naar BoekStart op Termijn loopt door tot medio 2021. Deze onderzoeken staan onder supervisie van hoogleraar Roel van Steensel, Vrije Universiteit Amsterdam. Onder zijn begeleiding is in 2020 ook gestart met een verkennend onderzoek naar begeleid vrij lezen. Tevens is een stand van zaken onderzoek gestart naar de rol en behoeften van leescoördinatoren en naar de rol van leesbevordering op het mbo. In verband met de coronamaatregelen is de dataverzameling uitgesteld tot medio 2021. De tussentijdse resultaten van de onderzoeken naar de digitale thuisomgeving van kleuters door hoogleraar Eliane Segers, en een actualisering van de meta-analyse van Suzanne Mol zijn gepresenteerd op het wetenschappelijk congres van Stichting Lezen eind 2020. In 2021 zullen deze onderzoeken afgerond worden.

6. Realisatie doelstellingen 2020: kerntaak Informeren, inspireren en activeren

In deze kerntaak draait het om kennisdeling, deskundigheidsbevordering en landelijke campagnes en programma's. De primaire doelgroep bestaat uit professionele intermediairs in bibliotheek, boekenvak, onderwijs en kinderopvang. Kennisdeling gebeurt via websites, brochures, beleidsnotities, het corporate tijdschrift *Lezen*, congressen, webinars, symposia, opleidingen, workshops, expertmeetings en leesbevorderingscampagnes. Ook de resultaten van de kerntaak Meten en weten zijn langs veel verschillende kanalen gedeeld om de doelgroep zo goed mogelijk te bereiken: via onze publicatiereeks 'Lezen onderzocht', persberichten, nieuwsbrieven, sociale media, op de website Leesmonitor.nl, via webinars en (digitale) congressen en expertmeetings van Stichting Lezen en van derden en via interviews in diverse vakbladen en publieksmedia.

Door de coronamaatregelen kon een deel van de voorgenomen activiteiten niet plaatsvinden of in de vorm van een digitaal alternatief. Met deze digitale alternatieven hebben we meer intermediairs dan ooit kunnen bereiken. Ook als de beperkende maatregelen zijn opgehouden zullen we een aantal activiteiten blijvend digitaal uitvoeren. Voor kennisdeling en met name voor kennisvermeerdering blijven fysieke uitwisselingsmomenten echter cruciaal. In totaal hebben we veertig activiteiten gerealiseerd binnen deze tweede kerntaak. Dat is meer dan beoogd in het activiteitenplan. Met alle activiteiten in de kerntaak Informeren, inspireren en activeren bereikten we in 2020 in totaal ruim 275.000 mensen, zowel intermediairs als algemeen publiek.

6.1 Kennisdeling

Kennis is het grootste goed dat Stichting Lezen te bieden heeft. In kennisdeling investeren we dan ook veel: via publicaties, via online kanalen, via congressen en symposia.

Publicaties

De extra prestaties betreffen vooral publicaties en komen voort uit de groter dan geplande output op het gebied van onderzoek. Er verschenen zes onderzoekspublicaties in onze eigen Stichting Lezen-reeks en drie bij uitgeverij Eburon. Nieuw in 2020 waren de infographics waarmee we op een overzichtelijke manier wetenschappelijke kennis in beeld brengen over lezen in de basisschoolleeftijd en over voorlezen aan jonge kinderen. Het tijdschrift *Lezen* verscheen vier keer. *De Kinderboekengids*, de *Leeskalender* en *Leesmonitor Het Magazine* zijn jaarlijks terugkerende uitgaven. De brochurereeks *Kwestie van Lezen* werd uitgebreid met een nieuw deel over leesmotivatie in het onderwijs. Eenmalige uitgaven waren het activiteitenplan 2021-2024 *Voorop in leesbevordering* en de *Ontwerphandleiding inzicht in jezelf en anderen ontwikkelen in de literatuurlessen*.

Een mijlpaal was het verschijnen van de publicatie *De doorgaande leeslijn: De leesontwikkeling van 0-20 jaar*. In 2020 is in samenspraak met wetenschappers en experts intensief gewerkt aan de actualisering van het theoretisch kader voor de doorgaande leeslijn. In de publicatie beschrijven we op basis van wetenschappelijke inzichten de leesontwikkeling van kinderen en jongeren. Welke factoren remmen en welke factoren stimuleren deze ontwikkeling? De doorgaande leeslijn is daarmee het fundament onder een effectieve aanpak om kinderen en jongeren te laten uitgroeien tot gemotiveerde, leesvaardige en literair competente volwassenen. *De doorgaande leeslijn* is bedoeld voor alle beleidsmakers en professionals in de kinderopvang, het onderwijs en bij bibliotheken die weloverwogen beslissingen willen nemen over het stimuleren van het leesplezier en

van de leescompetentie van kinderen en jongeren. Ministers Slob en Van Engelshoven hebben de doorgaande leeslijn als uitgangspunt voor het leesoffensief genomen.

De vernieuwde doorgaande leeslijn is in juni 2020 op een drukbezocht webinar gepresenteerd. Bijna 950 mensen keken live en ruim 3.200 mensen hebben via YouTube achteraf teruggekeken.

Online kanalen

Zeker in coronatijd waren de websites en de sociale mediakanalen van onschatbaar belang:

- Lezen.nl, onze corporate website
- Leesmonitor.nl, compacte actuele feiten en inzichten uit onderzoek,
- Leesplan.nl, ter ondersteuning van scholen en kinderopvang bij het vormgeven van leesbeleid
- Lezeninhetvmbo.nl, speciaal voor docenten in het vmbo
- Accounts op Twitter, Facebook, LinkedIn en Instagram

Het afgelopen jaar groeide het aantal bezoekers van de websites van Stichting Lezen mede door de pandemie en de bijbehorende maatregelen opnieuw. Het aantal unieke bezoekers van de website Leesmonitor nam toe met 38%, het aantal bezoekers van de corporate website Lezen.nl groeide 29%. Vooral de website lezeninhetvmbo.nl deed het goed, met 250% meer bereik tot een totaal van bijna 8.000 unieke bezoekers. Alleen Leesplan.nl bleef in deze ontwikkeling achter. Deze site zal in 2021 opgaan in de website lezeninhetpo.nl, die Stichting Lezen in het kader van het Leesoffensief momenteel opzet in samenwerking met SLO.

In 2020 is gestart met vernieuwing van de websites en integratie van de corporate website van Stichting Lezen met de website van Kunst van Lezen en Leesmonitor.nl. Medio 2021 zal de nieuwe website opgeleverd worden.

Ook voor de programma's van Kunst van Lezen zijn er diverse websites: BoekStart.nl, Boekstartpro.nl, debibliotheekopschool.nl, prodebibliotheekopschool.nl. Ten slotte heeft Stichting Lezen diverse kleinere websites voor specifieke leesbevorderingsprojecten, bijvoorbeeld voor de Nationale Voorleeswedstrijd voor het basisonderwijs en de Nationale Voorleesdagen. Deels beheren externe partijen deze sites.

De sociale media ondersteunen de websites en de andere communicatie van Stichting Lezen. Hier zetten we actief op in, het zijn belangrijke platforms die steeds meer mensen trekken. Zo groeide het aantal volgers op Twitter van 5.665 in 2019 naar 6.071 in 2020, op Facebook van 5.820 naar 6.601, op LinkedIn van 4.656 naar 6.953 en op Instagram van 2.109 naar 2.565. Actief communiceren doen we ook via de digitale nieuwsbrieven. We verzonden zeven algemene en vier specifiek op het vmbo gerichte nieuwsbrieven.

Congressen, symposia en workshops

Alle eigen congressen van Stichting Lezen gingen ondanks corona in enigerlei vorm door. Voor zover er bijeenkomsten zijn geannuleerd of opgeschoven naar 2021, betreft het evenementen van derden waar Stichting Lezen wel financiële en/of inhoudelijke steun aan verleende maar geen eindverantwoordelijkheid voor droeg. Van onze eigen bijeenkomsten hielden we dit jaar behalve de aantallen live aanwezige deelnemers ook bij hoeveel mensen de video's achteraf terugkeken. Die aantallen laten zien dat het beschikbaar stellen van een videoregistratie het bereik sterk vergroot. Op het programma stonden:

- Lezen Centraal - Het oneindige verhaal/De doorgaande leeslijn: digitaal alternatief webinar 'De doorgaande leeslijn'
- Wetenschappelijk congres - De nieuwe lezer: Lezen in het digitale tijdperk: online gehouden
- Conferentie Het Schoolvak Nederlands: uitgesteld tot januari

- Nationale onderwijstentoonstelling: uitgesteld tot november 2021
- Dag van het Literatuuronderwijs: omgevormd tot digitaal programma
- Pabo Leest!: omgevormd tot digitaal programma
- Annie M.G. Schmidtlezing: geannuleerd

Ook vanuit Kunst van Lezen werden diverse webinars en online kennisbijeenkomsten georganiseerd. Stichting Lezen leverde daarnaast bijdragen aan een groot aantal andere (online) congressen en symposia in binnen- en buitenland die georganiseerd werden door derden.

6.2 Deskundigheidsbevordering

De toerusting van professionals is een belangrijke taak van Stichting Lezen. De door ons ontwikkelde opleidingen tot (voor)leescoördinator voor pedagogisch medewerkers en leescoördinator (Open Boek) voor leerkrachten worden ook ingezet in het programma Kunst van Lezen. We verbeteren het aanbod voortdurend op basis van nieuw onderzoek en voortschrijdend inzicht. Behalve ervaren professionals informeren en activeren we ook aankomende onderwijsassistenten, pedagogisch medewerkers en leraren op het gebied van leesbevordering. In 2020 is sterk ingezet op deskundigheidsbevordering en actualisering en vernieuwing van onze opleidingen, deels gefinancierd vanuit Kunst van Lezen.

Deskundigheidsbevordering voor- en vroegschoolse educatie

- fysieke train de trainer voorleescoördinator voor bibliotheektrainers
- online trainingen voor de opleiding BoekStartcoach binnen Kunst van Lezen
- verdiepingsmodule BoekStartcoach
- nascholing trainers Voorleescoördinator
- vernieuwde train de trainer interactief voorlezen en de bijbehorende training voor pedagogisch medewerkers
- ontwikkeling training voor pedagogisch medewerkers en bibliotheekmedewerkers over werken met digitale prentenboeken in de kinderopvang.

Deskundigheidsbevordering primair onderwijs

- ontwikkeling cursus Creatief schrijven in de klas, in opdracht van Stichting Lezen door De Schoolschrijver en Mariet Lems voor leerkrachten en leesconsulenten primair onderwijs
- nascholingsbijeenkomst (online) voor trainers Open Boek over diep lezen en rijke teksten
- draaiboek voor trainers die de cursus Open Boek online aan leerkrachten aanbieden
- vernieuwing materialen waarmee trainers Open Boek een nascholing over de Boekenkring kunnen geven
- vernieuwing basistraining Leesconsulent (Kunst van Lezen)

Deskundigheidsbevordering voortgezet onderwijs

- De docententraining Lezen in het vmbo, dat werkt! (onderdeel van de stimuleringsregeling de Bibliotheek op school vo) is in 2020 vanwege de lockdown maar sporadisch doorgegaan
- De training Lezen kan beter! voor leesmediaconsulenten en adviseurs-educatie voortgezet onderwijs; in 2020 niet aangeboden, vervolg in 2021
- Nieuwe training Toffe Taalbox ontwikkeld voor bibliotheekmedewerkers en leerkrachten vmbo om op een alternatieve manier aandacht te geven aan taal en lezen bij vmbo jongeren; vanwege corona nog niet uitgevoerd

- Bijscholing via De Dag van het Literatuuronderwijs
- Bijscholing via conferentie Het Schoolvak Nederlands

Deskundigheidsbevordering mbo

- keuzedeel voor de opleiding Specialist Leesbevordering 0-12 jaar, met een promotiefilm, een docentenhandleiding, een studentenreader en een set PowerPoints, i.s.m. ROC Midden Nederland

Deskundigheidsbevordering pabo

- geactualiseerd lesprogramma Open Boek Pabo met (gratis) docentenhandleiding, studentenreader en een set PowerPoints

Deskundigheidsbevordering Fries en meertaligheid

- ontwikkeling driedaagse module over meertaligheid voor bibliotheekmedewerkers specifiek voor de Friese situatie, in samenwerking met het Lectoraat Meertaligheid en geletterdheid (NHL Stenden)
- ontwikkeling landelijke module meertaligheid binnen de Bibliotheek *op school* op basis van het Friese voorbeeld

6.3 Landelijke campagnes

Stichting Lezen is in uiteenlopende rollen betrokken bij landelijke leesbevorderingscampagnes: als eigenaar, als coördinator en/of inhoudelijk adviseur. Zo maakt Stichting Lezen kennis over lezen en leesbevordering in de praktijk zichtbaar en versterkt zij samenwerking met en tussen professionele intermediairs in bibliotheek, boekenvak, onderwijs en kinderopvang.

Campagnes van Stichting Lezen zijn:

- De Nationale Voorleesdagen (0-6 jaar)
- De Nationale Voorleeswedstrijd (6-12 jaar)
- Read2me! voorleeswedstrijd voor brugklassers (12-13 jaar)
- De Jonge Jury (12-16 jaar),
- De Weddenschap (12-20 jaar, vmbo en mbo)
- De Inktap (15-18 jaar).
- De Pabo Voorleeswedstrijd (17-20 jaar),

Overige campagnes die we in 2020 hebben ondersteund, maar die anderen in het werkveld grotendeels uitvoeren, zijn Literatour/Boekenweek voor Jongeren, De Poëzieweek en Boekenweek Live! Met deze campagnes hebben we een groot bereik onder kinderdagverblijven, bibliotheken, boekhandels en scholen. De Kinderjury en Nederland Lees Junior werden ondersteund in het kader van de Bibliotheek *op school*.

De landelijke campagnes zijn ondanks corona doorgezet, zij het veelal in aangepaste vorm. Deze grootschalige projecten zijn bedoeld om kinderen en jongeren en hun ouders te inspireren en activeren om meer te gaan lezen. De afgelopen jaren voerden we minder schoolgerichte activiteiten uit omdat we een zo groot mogelijke doelgroep willen bereiken. Dat kan in schoolverband zijn, maar juist ook openbaar. We hebben dan ook fors meer openbare activiteiten uitgevoerd: 32 met 240.849 deelnemers terwijl we in het activiteitenplan 21 activiteiten met zo'n 203.000 deelnemers hadden voorzien. Daarnaast zijn ook nog 8 schoolgebonden (activiteitenplan 9) activiteiten uitgevoerd met 26.467 deelnemers (in activiteitenplan geraamd op 35.000).

6.4 Programma's Kunst van Lezen

De programma's BoekStart en de Bibliotheek *op school*, uitgevoerd binnen Kunst van Lezen, maken binnen Stichting Lezen deel uit van de kerntaak Informeren, inspireren en activeren.

Met onze bijdrage aan deze programma's geven we uitvoering aan maatregel 6A van het landelijk actieprogramma Tel mee met Taal 2, die gericht is op generieke inzet op leesbevordering en leesplezier. BoekStart stimuleert het voorlezen aan baby's en kinderen in de voorschoolse leeftijd thuis en in de kinderopvang. Bibliotheken, provinciale ondersteuningsorganisaties voor het bibliotheekwerk, consultatiebureaus en kinderopvanginstellingen zijn hiervoor belangrijke partners. In het kader van de Bibliotheek *op school* leveren we een bijdrage aan de educatieve samenwerkingsrelaties tussen basisscholen, middelbare scholen en lokale bibliotheken, die zo belangrijk zijn voor het leesklimaat waarin kinderen en jongeren opgroeien. Effectieve leesbevordering op (voor)school kan niet zonder de bibliotheken. Niets voor niets hebben deze een wettelijke taak om educatie en leesbevordering te ondersteunen, recent nog vastgelegd in het Bibliotheekconvenant van de drie overheden met de drie landelijke bibliotheekpartners. Vrijwel alle bibliotheken (98,6%) doen mee aan BoekStart; 85% werkt samen met de kinderopvang in hun werkgebied, bijna 90% werkt samen met het basisonderwijs en 53% werkt samen met het voortgezet onderwijs voor wat betreft het programma de Bibliotheek op school of een vergelijkbaar programma.

In totaal bereikten de programma's van Kunst van Lezen in het schooljaar 2019-2020 ruim een miljoen kinderen en jongeren via de bibliotheken. Daarbij ging het om 208.500 kinderen van 0-4 jaar in het kader van BoekStart, 711.000 kinderen via de Bibliotheek *op school* in het primair onderwijs en 170.000 jongeren via de Bibliotheek *op school* in het voortgezet onderwijs.

Gedetailleerde informatie hierover is opgenomen in het inhoudelijk jaarverslag van Kunst van Lezen.

7. Realisatie doelstellingen 2020: kerntaak Experimenteren en innoveren

Op basis van haar kennis en van input vanuit het werkveld werkt Stichting Lezen aan de ontwikkeling van effectieve methoden, producten, interventies en activiteiten. Ook stimuleert ze de inbedding daarvan. Parallel aan de onderzoeksagenda werkt Stichting Lezen aan een innovatieagenda, gericht op het detecteren van ontwikkelingen en innovatiekansen. In de periode 2017-2020 ligt het accent van de innovatieagenda op de doorgaande leeslijn, leessocialisatie, differentiatie, lezen in combinatie met digitale media en creatief schrijven.

7.1 Projectaanvragen

Stichting Lezen heeft in 2020 innovatieve projecten rond kansrijke, nieuwe concepten, methodieken en interventies voor leesbevordering en literatuureducatie gestimuleerd en ondersteund. In totaal zijn er in 2020 28 aanvragen binnengekomen; daarvan zijn er zes afgewezen en 22 toegekend. Stichting Lezen baseerde toekenningen op het *Meerjarenbeleidsplan Lezen voor het leven*, de jaarlijkse toelichting op het bestedingsplan en de criteria voor projectaanvragen. De projectbijdragen worden toegekend voor medefinanciering dan wel voor het opstarten van projecten. Kansrijke kleinschalige initiatieven worden in pilots uitgetest, geëvalueerd en indien goed bevonden overdraagbaar gemaakt. In 2020 zijn diverse projecten financieel en inhoudelijk ondersteund, waaronder:

- Nationale Mediatheek Trofee voor het voortgezet onderwijs,
- Stap op de Rode Loper (ontmoetingen leerlingen bovenbouw van het vmbo met auteurs)
- Boekenweek voor Jongeren Literatuur
- De Grote Vriendelijke Podcast (GVP), de eerste Nederlandse podcast over jeugdliteratuur,
- De grote podcast voor kleine oren, een podcast voor kinderen met verrijkte audioverhalen
- Er was eens..., een verhalenwedstrijd voor leerlingen in het vmbo en studenten van het mbo en hbo.

7.2 Extra projecten met private financiering

Met middelen uit sponsoring en private fondsen (De Versterking, Fonds 21, Nationale Vriendenloterij) hebben we het afgelopen jaar aanvullend leesbevorderingsactiviteiten kunnen realiseren:

- Voorleestas: ter gelegenheid van De Nationale Voorleesdagen via 50 scholen in krimp- en anticipatie regio's meegegeven aan leerlingen voor wie het niet vanzelfsprekend is om thuis voorgelezen te worden
- Vakantielesen: leestassen gevuld met leesboeken om te blijven lezen in de vakantie
- De kracht van bevestigende jeugdliteratuur: Katholieke Pabo Zwolle gebruikt jeugdliteratuur om historisch redeneren aan te leren
- Ondergedoken als Anne Frank: combinatie van leesbevordering en burgerschapsvorming op het MBO
- De website pratenoverfictiefragmenten.nl voor vmbo en onderbouw havo/vwo
- Boekenpakketten en een digitale inspiratiemiddag voor docenten en auteurs in het kader van de Boekenweek voor Jongeren

- Boekenboost: boekenpakketten voor scholen bij de campagnes De Nationale Voorleesdagen, de Kinderboekenweek en de Boekenweek voor Jongeren

De inhoudelijke jaarverslagen 2020 van Stichting Lezen en Kunst van Lezen bevatten gedetailleerdere informatie over deze projecten.

8. Realisatie doelstellingen 2020: kerntaak Overtuigen en beïnvloeden

Stichting Lezen investeert in het vergroten van haar netwerk en samenwerking met strategische partijen die ervoor kunnen zorgen dat er meer aandacht, tijd en geld komt voor leesbevordering in het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdgezondheidszorg en de bibliotheek. Wij gaan het gesprek aan met beslissers op deze terreinen over het belang van lezen en een integrale aanpak van (laag)geletterdheid om leesbevordering effectief te kunnen aanpakken. Voorlichting en bewustwording en beïnvloeding van het beleid blijven hiervoor noodzakelijk.

8.1 Bewustwording

Ambassadeurs

Stichting Lezen is betrokken bij de projecten De Dichter des Vaderlands en De Kinderboekenambassadeur, beiden belangrijke boegbeelden die lezen, poëzie, literatuur en leesplezier zichtbaar maken voor een breed publiek.

Voor Manon Sikkel was 2020 het tweede jaar als Kinderboekenambassadeur. Het is haar ambitie meer aandacht te genereren voor diversiteit in kinder- en jeugdliteratuur. Haar activiteiten werden sterk beïnvloed door de coronamaatregelen. Aan het begin van 2020 ontvingen alle scholen de leeskalender van de Kinderboekenambassadeur met daarop alle leesactiviteiten van het hele jaar.

Persbeleid

Bij de doelstellingen van Stichting Lezen hoort een actief persbeleid. We onderhouden goede contacten met journalisten, zijn benaderbaar en zetten consequent persberichten en achtergrondinformatie uit bij actualiteiten. De vakpers en de algemene media weten Stichting Lezen dan ook goed te vinden voor achtergronden, voor feiten en voor kennis en voor het leggen van contacten binnen het netwerk van Stichting Lezen. Via deze media bereikt Stichting Lezen een groot publiek, zeker ook rond de grote landelijke evenementen als De Nationale Voorleesdagen, De Nationale Voorleeswedstrijd en de Jonge Jury. Veel aandacht trok de campagne De Weddenschap. Afgelopen jaar waren er vanuit de media veel extra vragen over voorlezen en leesgedrag tijdens de coronacrisis. Veel programma's met een hoog bereik besteedden aandacht aan de afnemende belangstelling voor lezen onder jongeren en bespraken mogelijkheden om daarin verandering te brengen.

Om lezen bij jongeren onder de aandacht te brengen zijn we een samenwerking met Brugklas TV aangegaan. Lezen zal in 2021 in vijf verschillende uitzendingen uitgebreid aan bod komen.

Expertmeetings

Overtuigen en beïnvloeden hebben we naast netwerk- en samenwerkingsgesprekken het afgelopen jaar op diverse manieren vormgegeven. We hebben verschillende expertmeetings georganiseerd. De expertmeetings over Vind het in fictie en de Gezinsaanpak hebben fysiek plaatsgevonden. Het webinar over diversiteit en inclusie trok ruim duizend geïnteresseerden. Adviescommissies zijn i.v.m. de Corona-maatregelen niet samengekomen.

8.2 Overleg en krachtenbundeling

Stichting Lezen zoekt vanuit haar coördinerende rol naar mogelijkheden om krachten te bundelen en effectieve vormen van leesbevordering te realiseren. Om samen sterk te kunnen staan voor (literair)

lezen heeft Stichting Lezen ook in 2020 fors geïnvesteerd in overleg en krachtenbundeling. Dat deden we onder andere via de Leescoalitie, en via goede relaties met partnerorganisaties, overheden en (koepelorganisaties van) (voor)scholen, bibliotheken, boekhandel, uitgeverij, welzijn, jeugdgezondheidszorg en kinderopvang. De relaties met de VNG zijn verstevigd. Stichting Lezen heeft een adviserende rol in de Taalraad Begrijpend Lezen van de Taalunie. Daarnaast hebben we bijgedragen aan het Bibliotheekconvenant. In afstemming met de raad van toezicht is de keuze gemaakt om sterk in te zetten op het versterken van de banden met het onderwijs op bestuurlijk niveau (PO-Raad, de VO-raad en bestuurders van pabo's, hbo's en mbo's). Actuele onderwijsthema's zoals gelijke kansen en burgerschap bieden aanknopingspunten om het leesbevorderingsbeleid verder te verankeren in scholen.

De Leescoalitie

In 2012 bundelden organisaties met een landelijke taak in taal- en leesbevordering hun krachten om zoveel mogelijk mensen aan te zetten tot (voor)lezen. De Leescoalitie bestaat op dit moment uit Stichting Lezen (initiatiefnemer, voorzitter en penvoerder), Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB), Stichting Lezen & Schrijven, het Literatuurmuseum/Kinderboekenmuseum, de bibliotheeksector (KB en Vereniging Openbare Bibliotheken) en het Letterenfonds. De Leescoalitie is de afgelopen jaren uitgegroeid tot een belangrijke gesprekspartner voor de overheid, de politiek, het letterenveld en maatschappelijk relevante partijen.

In 2020 investeerde Stichting Lezen in samenwerking met de Leescoalitie zeer veel in de strategische voorbereiding van het leesoffensief (zie onder) en verbreding van het netwerk rond leesbevordering. In 2020 vond veel overleg plaats met het ministerie, ook om de rol van de Leescoalitie te bestendigen. Om het toegenomen werk van de Leescoalitie mogelijk te maken, het Leesoffensief werkelijk gestalte te geven en bredere steun te verwerven, was extra inzet nodig voor de algemene leiding, de coördinatie van gesprekken met het veld, de strategie, de communicatie, de bewustwording en de belangenbehartiging. Het ministerie verstrekke Stichting Lezen hiervoor als penvoerder van de Leescoalitie in 2020 een projectsubsidie.

De Leescoalitie lanceerde in 2020 daarnaast de campagne Lees voort!, gericht op grootouders als leesopvoeders. Via de campagnes van de Leescoalitie generen we op een positieve manier aandacht voor lezen bij een algemeen publiek. In 2020 hebben in totaal 134.479 mensen actief meegedaan met een activiteit die door de Leescoalitie is georganiseerd. Daarnaast konden ruim 50.000.000 keer mensen in aanraking komen met een van de activiteiten - zie voor een uitgebreider overzicht het inhoudelijk jaarverslag van de Leescoalitie.

Alle partners dragen inhoudelijk en financieel bij aan de totstandkoming van de activiteiten. Stichting Lezen is voorzitter en penvoerder. In die hoedanigheid dragen we zowel financieel als in menskracht en coördinatie in grotere mate bij dan de andere partners. De Nationale Vriendenloterij sponsort tot en met 2024 de campagnes van de Leescoalitie.

Meer informatie is te vinden in het inhoudelijk jaarverslag 2020 van de Leescoalitie.

Leesoffensief

In 2019 gingen er veel alarmbellen af over laaggeletterdheid en ontlezing. De SER, de Raad voor Cultuur en de Onderwijsraad riepen op om deze problematiek gezamenlijk en integraal aan te pakken en alles op alles te zetten om het leesplezier en de leesmotivatie te bevorderen. De Raad voor Cultuur en de Onderwijsraad bepleitten in hun advies LEES! een leesoffensief, mede gedragen door de Leescoalitie.

Onder voorzitterschap van Stichting Lezen heeft de Leescoalitie het leesoffensief in 2020 vormgegeven en daaraan zoveel mogelijk maatschappelijke partijen verbonden met de bedoeling om

het eminente belang van lezen op de politieke agenda te krijgen en te houden en de uitvoering vaart te geven en kracht bij te zetten.

Dat resulteerde in oktober 2020 in het manifest *Tijd voor een ambitieus leesoffensief*. Behalve door de partners in de Leescoalitie werd dit gesteund door elf andere organisaties uit het veld van onderwijs, cultuur en jeugdgezondheid: de PO-Raad, de VO-Raad, de Taalunie, de Schrijverscentrale, De Schoolschrijver, KNAW, SLO, Ouders & Onderwijs, LAKS, het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid en de SER. Het manifest beschrijft de problemen rondom het leesbeleid in Nederland en formuleert krachtige ambities waaraan gewerkt moet worden:

1. Elke leerling verlaat school met voldoende leesniveau. Focus hierbij op groepen die het hardst achterblijven: jongens, leerlingen in het vmbo en mbo, jongeren met een migratieachtergrond.
2. Alle leraren en onderwijsassistenten zijn voldoende toegerust om goed en motiverend leesonderwijs te geven; pedagogisch medewerkers weten hoe ze leesbevorderend moeten werken. Leesvaardigheid én leesplezier staan hierbij centraal.
3. De kunst van het lezen is een zorg voor iedereen en behoeft structurele aandacht van het kabinet, de Kamer, regionale en lokale overheden, werkgevers, vakbonden en alle mensen die verantwoordelijkheden dragen voor anderen. Een goede leesvaardigheid is een basisbehoefte voor iedereen en er zijn forse investeringen en daadkracht nodig om iedereen in Nederland gelijke kansen te bieden.

De Leescoalitie publiceerde het manifest op 13 oktober en kreeg direct veel aandacht in de media. Bij de aanbieding aan de ministers Slob en Van Engelshoven drongen we aan op nauwe samenwerking tussen de onderwijs- en de cultuurpoot van het ministerie van OCW. Nog dezelfde dag brachten de beide ministers een kamerbrief waarin zij drie lijnen voor het leesoffensief definiëren:

1. een betere structurele verankering van leesvaardigheid in het onderwijs (o.a. via curriculumveranderingen)
2. het stimuleren van meer leesplezier (waarbij de programma's BoekStart en de Bibliotheek *op School* worden genoemd als goede basis)
3. het opstellen en uitvoeren van een actie-agenda met maatschappelijke partners (vergroten aandacht voor goed leesbeleid binnen het onderwijs samen met de PO-Raad, VO-raad en de Inspectie, zorgen voor meer samenhang in het leesbeleid; de Leescoalitie is gevraagd om een coördinerende rol te nemen in het afstemmen van activiteiten en aanbod).

[Handen ineen voor lezeninhetpo.nl](https://lezeninhetpo.nl)

Mede ingegeven door de afnemende leesmotivatie en leesvaardigheid van kinderen en jongeren, ontstond er zowel bij scholen als bij letteren-instellingen en beleidsmakers behoefte aan een overkoepelende website over lezen in het basisonderwijs. Het ministerie van OCW gaf de Leescoalitie de opdracht voor de totstandbrenging van lezeninhetpo.nl. Stichting Lezen nam de uitvoering ter hand, samen met SLO en de Taalunie. De website presenteert alle (recente) informatie over effectief, motiverend leesonderwijs en leesbevordering op een samenhangende, overzichtelijke en praktijkgerichte manier.

[Samenwerking met fondsen en BIS-instellingen](#)

Als coördinator van het leesbevorderingsbeleid zorgt Stichting Lezen voor afstemming met de andere door de overheid gefinancierde instellingen zoals Het Letterenfonds en de Schrijverscentrale en zijdelings met het Fonds voor bijzondere journalistieke projecten. Vanaf 2021 komen ook de Schoolschrijver en Het Literatuurhuis in de BIS. Onderwerpen die instellingsoverstijgend zijn, zoals ontleding, digitalisering, diversiteit en inclusie en recent de gevolgen van corona, waren in 2020

onderwerp van gesprek en afstemming. Daarnaast vonden de instellingen elkaar in de samenwerking op concrete projecten, bijvoorbeeld rondom de Boekenweek voor jongeren.

Stichting Lezen maakt deel uit van het samenwerkingsverband 'de wendbaren', waarin alle ondersteunende instellingen vanuit de BIS vertegenwoordigd zijn. Deze organisaties wisselen ervaringen uit en delen kennis over sectoroverstijgende onderwerpen.

In samenwerking met het Fonds Cultuurparticipatie en het Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst wordt invulling gegeven aan de motie Ellemee, die de aansluiting bepleit van leesbevordering op het programma Cultuureducatie met kwaliteit.

Platfoarm Lêsbefoarding Fryslân

Stichting Lezen vormt samen met de Afûk, Fers (voorheen Bibliotheekservice Fryslân), Cedin, provincie Fryslân, Omrop Fryslân, Sintrum Frysktalige Berne-opfang (SFBO) en het Letterenfonds het Platfoarm Lêsbefoarding Fryslân (PLF). Overige Friese instellingen zoals Tresoar en de Fryske Akademy zijn op afstand betrokken. In samenwerking met het PLF zijn in 2020 activiteiten rond LêsNo gecontinueerd en is een module rond deskundigheidsbevordering meertaligheid opgezet. Het PLF wil LêsNo landelijk uit te rollen met steun van het Letterenfonds. Passionate Bulkboek is gevraagd om de projectleiding te verzorgen. Vanwege de pandemie is besloten de landelijke uitrol te verschuiven naar 2021.

Internationale samenwerking

Stichting Lezen werd in 2020 ook internationaal gewaardeerd als samenwerkingspartner. Stichting Lezen is sinds de oprichting in 2000 lid van EURead; directeur-bestuurder Gerlien van Dalen is sinds 2015 vicevoorzitter. Dit Europese netwerk van dertig organisaties uit 21 landen is gericht op uitwisseling van kennis en expertise rond leesbevordering. De leden kwamen dit jaar digitaal bijeen, onder andere voor kennisuitwisseling over de coronapandemie.

Het Global Early Years Bookgifting Network, dat onder de paraplu van EURead is opgericht, was in 2020 zeer actief. Leden ontmoetten elkaar meerdere malen online. Op de website (onderdeel van de EURead-website) werd veel informatie verzameld en gedeeld.

Wereldwijde contacten over leesbevordering vanuit bibliotheken lopen via Adriaan Langendonk, de programmamanager leesbevorderingsprogramma's, die voorzitter is van de sectie Literacy & Reading van de IFLA (150 aangesloten landen). Peter van Duijvenboden is bestuurslid van IBBY Nederland, de Nederlandse afdeling van de International Board on Books for Young People.

9. Prestatieverantwoording 2020

Overzicht bereikcijfers websites Stichting Lezen 2019-2020

	Aantal bezoeken ('sessies')		Unieke bezoekers ('gebruikers')	
websites	2019	2020	2019	2020
Lezen.nl	117.738	155.038	77.751	100.207
Leesmonitor.nl	48.464	66.113	35.655	49.400
Leesplan.nl	22.784	20.746	16.398	14.947
Lezeninhetvmbo.nl	4.519	11.264	3.111	7.903
Totaal aantal bezoekers	193.505	253.161	132.915	172.457

Totaal overzicht activiteiten en bereikcijfers 2019-2020 activiteitenplan vs. werkelijk 2019 *

kerntaken	2019-2020 activiteitenplan				2019 werkelijk			
	school		openbaar		School		openbaar	
	aantal	bereik	aantal	bereik	aantal	bereik	aantal	bereik
Weten en meten	0	0	10	0	0	0	15	0
Informeren, inspireren en activeren	8	26.198	21	203.965	9	28.841	28	198.297
Experimenteren en innoveren	5	14.711	2	584	4	4.531	3	26.229
Overtuigen en beïnvloeden	0	0	5	50.050	0	0	10	8.807.362**
Totaal	13	40.909	38	254.599	13	33.372	56	9.031.888

Totaal overzicht activiteiten en bereikcijfers 2019-2020 activiteitenplan vs. werkelijk 2020 *

kerntaken	2019-2020 activiteitenplan				2020 werkelijk			
	school		openbaar		School		openbaar	
	aantal	bereik	aantal	bereik	aantal	bereik	aantal	bereik
Weten en meten	0	0	10	0	0	0	20	0
Informeren, inspireren en activeren	8	26.198	21	203.965	8	34.747	32	240.849
Experimenteren en innoveren	5	14.711	2	584	5	7.501	2	30.805
Overtuigen en beïnvloeden	0	0	5	50.050	0	0	9	50.166.877**
Totaal	13	40.909	38	254.599	13	42.248	63	50.438.531

* De bereikcijfers zijn gebaseerd op het aantal deelnemers van eigen activiteiten, het beredeneerd ingeschatte aantal deelnemers van extern uitgevoerde projecten, oplagecijfers van publicaties, bezoekcijfers van websites. Waar dit niet mogelijk was, is het bereik geschat. Voor lopende projecten zijn de bereikcijfers gehanteerd zoals in de aanvraag genoemd.

**Naast intermediairs betreft dit ook bereikcijfers algemeen publiek bereikt via de Leescoalitie en de Kinderboekenambassadeur. Bij de analyse is gebruik gemaakt van ANP360plus.

Zie voor een specificatie bijlage 1 van het inhoudelijk jaarverslag. Conform de beleidsvoornemens 2017-2020 wordt vanaf 2017 het aantal bereikte intermediairs gerapporteerd.

10. Organisatie

10.1 Governance

Sinds 2017 hanteert Stichting Lezen een raad van toezichtmodel. De raad van toezicht is onafhankelijk, bestuurt op afstand en voerde zijn werkzaamheden in 2020 onbezoldigd uit. De uitvoering van de werkzaamheden is gedelegeerd aan de directeur-bestuurder, Gerlien van Dalen. Taken en bevoegdheden zijn formeel vastgelegd in een rvt- en een directiereglement. De directeur-bestuurder treedt op als bevoegd gezag. Zij is belast met het besturen van de stichting en het beheer van het vermogen daarvan, waaronder het beslissen over projectbijdragen. De directeur-bestuurder vertegenwoordigt de stichting en heeft de dagelijkse leiding over het bureau. Zij legt inhoudelijk verantwoording af aan de raad. Financiële verantwoording en monitoring gebeurt door middel van kwartaalrapportages aan de auditcommissie en bespreking van een *mid-term* review in de Raad van Toezicht.

De raad van toezicht is in het bijzonder verantwoordelijk voor het toezicht op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken bij Stichting Lezen. De raad staat de directeur-bestuurder met advies terzijde. De samenstelling en werkzaamheden van de raad worden separaat toegelicht in het verslag van de raad van toezicht.

Governance Code Cultuur

Stichting Lezen onderschrijft de principes van de Governance Code Cultuur en heeft die verwerkt in haar reglementen. Integriteit binnen de hele organisatie is, zoals deze code voorschrijft, verankerd in onze werkwijze. Bij betalingen hanteert de Stichting een vierogenprincipe: er zijn twee medewerkers met verschillende taken en autorisaties nodig om een betaling te kunnen uitvoeren.

De functies en nevenfuncties van de leden van de raad van toezicht en de directeur-bestuurder staan in het jaarverslag en op de website van de stichting vermeld.

In 2020 had directeur-bestuurder Gerlien van Dalen de volgende nevenfuncties:

- lid Raad van Advies van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak
- bestuurslid Dr. P.A. Tiele Stichting
- lid Raad van Advies faculteit Letteren Opleiding Neerlandistiek (Rijksuniversiteit Groningen)
- lid Stuurgroep Certificering van de Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal (CBCT)
- vicevoorzitter en penningmeester van EURead.

MVO

Stichting Lezen werkt aan een strategie voor milieu- en arbo-aspecten, met als doel gecertificeerd te worden voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO).

Code Diversiteit en Inclusie

Overeenkomstig de Code Diversiteit en Inclusie streeft Stichting Lezen ernaar bij de invulling van vacatures de diversiteit van de organisatie verder te vergroten. Vanuit de visie dat verschillen de organisatie verrijken en versterken, werken we intern aan (bewustwording van het belang van) diversiteit en inclusie. Stichting Lezen is een ruimdenkende en lerende organisatie waarin medewerkers elkaar scherp houden en elkaar verder helpen in hun persoonlijke en professionele groei. In ons aannamebeleid streven we naar een zo goed mogelijke afspiegeling van de maatschappij. Diversiteit en inclusie hebben onze aandacht, niet alleen bij werving van nieuwe collega's maar ook als ontwikkelpunt voor het zittende team. Het huidige personeelsbestand is een

inclusieve en diverse mix van jong en oud, man en vrouw, ervaren en minder ervaren, mensen met een fysieke beperking en mensen met diverse culturele achtergronden.

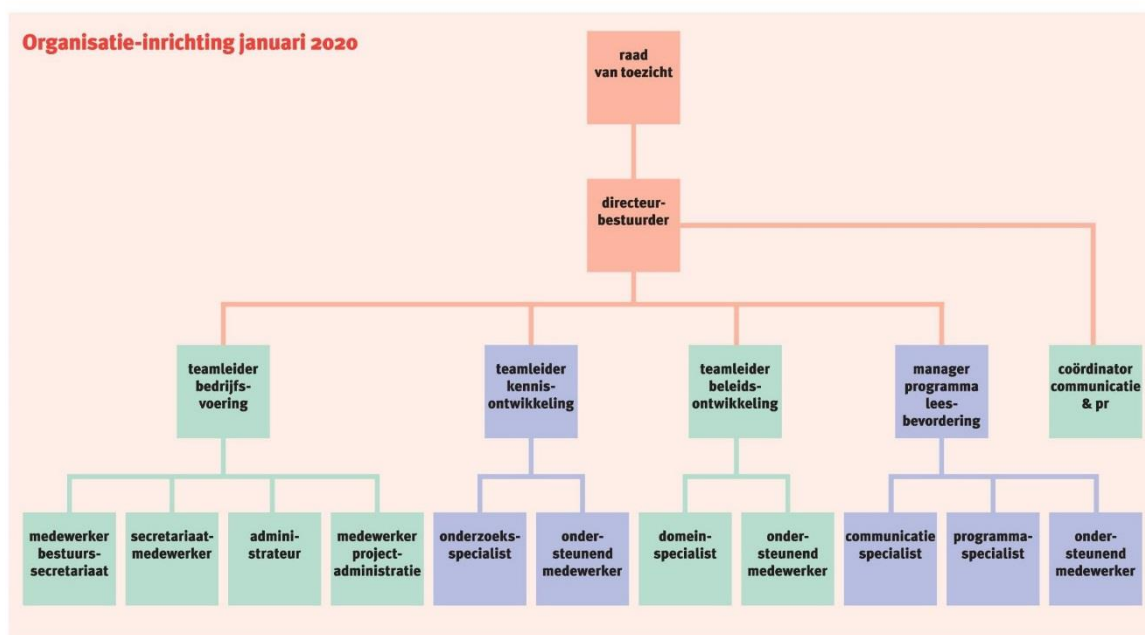
Met de letterenorganisaties in het Letterenhuis is afgesproken dat elke instelling een werkgroep diversiteit & inclusie instelt. Deze werkgroepen komen periodiek bijeen om kennis en ervaringen uit te wisselen. Vanwege corona is aan de uitwerking hiervan in 2020 minder aandacht besteed dan voorgenomen. Het komende jaar ontwikkelen we met een gespecialiseerd bureau een plan van aanpak om verder invulling te geven aan de Code Diversiteit en Inclusie.

WNT

De beloning van de directeur-bestuurder voldoet aan de normen van de Wet bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Haar salaris, inclusief de voorzieningen voor beloningen betaalbaar op termijn, bleef ruim onder het plafond dat voor deze functie geldt.

10.2 Personeel en organisatie

Het managementteam bestond in 2020 uit de directeur-bestuurder Gerlien van Dalen, Roos Wolters, Peter van Duijvenboden en Adriaan Langendonk. Roos Wolters, teamleider kennis- & beleidsontwikkeling en tevens teamleider bedrijfsvoering, vervangt de directeur-bestuurder tijdens haar afwezigheid. Peter van Duijvenboden is teamleider beleidsontwikkeling en innovatie, Adriaan Langendonk is manager van het programma leesbevordering (Kunst van Lezen). Per 1 januari 2020 geldt onderstaande organisatie-inrichting:

Figuur 1: De organisatiestructuur van Stichting Lezen per 1-1-2020.

Stichting Lezen is aangesloten bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn en volgt de geldende loonschalen en periodieken van de CAO voor het Uitgeverijbedrijf.

De salarisadministratie is naar volle tevredenheid ondergebracht bij administratiekantoor Jac's Den Boer & Vink.

Ook in 2020 is gebruik gemaakt van een digitaal uren- en verlofregistratiesysteem, vooral om de werkzaamheden voor de diverse extern gefinancierde projecten binnen Stichting Lezen en Kunst van Lezen inzichtelijk te maken.

Voor verzuimregistratie maken we gebruik van de diensten van Zorg van de Zaak Netwerk. Het ziekteverzuimpercentage bedroeg in 2020 2,3% (2019 3,8%).

Sinds de lockdown in maart werken de medewerkers van Stichting Lezen bijna helemaal vanuit huis. We volgen de RIVM-richtlijnen nauwgezet. De eerste maanden kregen medewerkers een thuiswerkvergoeding. Vanaf 1 september ontvangen de medewerkers het door het Nibud geadviseerde bedrag per werkdag als vergoeding voor het thuiswerken. Zo nodig hebben collega's een laptop, bureaustoel of andere materialen van Stichting Lezen in bruikleen om de thuiswerkplek zo optimaal mogelijk in te richten.

Het werk gaat goed en het ziekteverzuim is gedaald, hoewel mensen het vele thuiswerken als mentaal zwaar ervaren en ook fysieke klachten op de loer liggen. Om dit goed te begeleiden zullen we hier in 2021 extern advies over inwinnen. Daarnaast zullen we de thuiswerkplekken op arbo-aspecten onderzoeken en zo nodig voorzien in aanvullende maatregelen.

De formatie van Stichting Lezen was in 2020 gemiddeld 18,4 fte (in 2019 17,6 fte), waarvan 4,5 fte met een tijdelijk contract (in 2019 6,7 fte). Van deze 18,4 was 7,9 fte voor de uitvoering van de activiteiten van Kunst van Lezen (in 2019 7,3 fte).

In 2020 deden zich enkele personele wijzigingen voor. Marchje Kramer, ondersteunend medewerker onderzoek, vertrok eind januari. Per 15 juli trad Renske Nugter in dienst als ondersteunend medewerker communicatie.

Overzicht medewerkers in dienst

Eind 2020 waren er van de 24 medewerkers 23 in dienst (18,4 fte). De medewerkers van Stichting Lezen zijn voornamelijk inhoudelijk specialisten in onderwijs, taal- en leesbevordering, onderzoek en communicatie:

- Gerlien van Dalen, directeur-bestuurder
- Milly Alexander, medewerker projectadministratie
- Niels Bakker, onderzoeksspecialist
- Daan Beeke, domeinspecialist voortgezet onderwijs (havo/vwo) en digitalisering
- Tike de Boer, medewerker bestuurssecretariaat en websites
- Marijke Bos, domeinspecialist voor- en vroegschoolse periode
- Inger Bos, communicatie programma's leesbevordering
- Anne Borgdorff, medewerker secretariaat
- Liselotte Dessauvage, programmaspecialist de Bibliotheek *op school* vo
- Bart Droogers, programmaspecialist de Bibliotheek *op school* po
- Peter van Duijvenboden, teamleider projectontwikkeling en innovatie
- Jette van den Eijnden, onderzoeksspecialist
- Gijs van der Hammen, medewerker online communicatie
- Julienne van den Heuvel, programmaspecialist BoekStart
- Najat Kaddour, medewerker secretariaat
- Agnes van Montfoort, domeinspecialist basisonderwijs
- Renske Nugter, ondersteunend medewerker communicatie
- Marloes Robijn, medewerker onderzoek
- Marieke Smeijsters, medewerker projectontwikkeling en innovatie
- Karin Verburg, administrateur

- Alix Wassing, medewerker kennis- en beleidsontwikkeling
- Roos Wolters, teamleider kennis- en beleidsontwikkeling en interne zaken
- Desirée van der Zander, coördinator communicatie en pr

Adriaan Langendonk, Manager leesbevorderingsprogramma's Stichting Lezen/Koninklijke Bibliotheek, is in dienst bij de Koninklijke Bibliotheek, maar is voor vier dagen per week gedetacheerd bij Stichting Lezen voor zijn werkzaamheden voor het programma Kunst van Lezen. Hij wordt grotendeels betaald vanuit dit programma.

Vanaf september 2020 liepen Elizabeth Marin (Tilburg University) en Floor van der Steijle (Vrije Universiteit) stage bij Stichting Lezen.

Voor specialistische organisatorische werkzaamheden werkt de stichting met externe adviseurs en consultants. Zo is in 2020 opnieuw gebruikgemaakt van de diensten van HR-adviseur J. Bast (WCY / HR Advies & Coaching) en van administratiekantoor Jac's Den Boer & Vink. Daarnaast is incidenteel gebruik gemaakt van juridisch, strategisch en redactioneel advies.

B. Verslag raad van toezicht

In dit verslag legt de raad van toezicht van Stichting Lezen verantwoording af over de wijze waarop hij in 2020 zijn taak heeft ingevuld. Er was aandacht voor de invulling van de eigen rol, de samenstelling van de Raad, de uitgangspunten voor het toezicht en de interne organisatie.

1. Samenstelling

De raad van toezicht bestaat ten minste uit drie en ten hoogste uit zeven leden. Met inachtneming van de Code Governance Cultuur en de Code Culturele Diversiteit wordt gestreefd naar een evenwichtige samenstelling (man-vrouwverhouding, culturele achtergrond en leeftijdsopbouw). Leden moeten onafhankelijk en kritisch kunnen opereren en een relevant netwerk en/of specifieke deskundigheid hebben op de volgende terreinen:

- (lokale) politiek / bestuurlijk
- leesbevordering/literatuureducatie
- boekenvak/bibliotheek
- (nieuwe) media
- juridisch / formele aspecten rondom organisatieprocessen;
- onderwijs
- financieel/risicobeheersing/rapportage
- ondernemend/commercieel/sponsoring en fondsenwerving
- werkgeverschap/management
- onderzoek

Op elk van deze gebieden is minimaal één lid deskundig. In de praktijk is er sprake van overlap.

In 2020 wijzigde de raad van toezicht twee keer van samenstelling. Eind juni nam de heer H. Franssen afscheid omdat zijn tweede termijn ten einde was. Per juli 2020 trad de heer M. Asscher toe.

In oktober vond een voorzitterswissel plaats. De heer F. Elderson trad op 8 oktober af. Hij werd opgevolgd door mevrouw M. Van Vroonhoven.

De heer B.J. Verkoren en de heer E. Van Nispen tot Sevenaer vormden samen de Auditcommissie. Deze doet voorwerk voor het beoordelen van de financiële verslaglegging en van de projecten en risico's op het gebied van financiën, vastgoed, ICT en informatievoorziening, interne beheersing, compliance en risico's.

Overzicht leden raad van toezicht eind 2020

	Datum aanstelling	Datum (beoogde) herbenoeming	Geplande datum aftreden
Mevrouw M. Van Vroonhoven (voorzitter)	9 oktober 2020	9 oktober 2024	
De heer B.J. Verkoren (voorzitter auditcommissie)	20 juni 2015	20 juni 2019	20 juni 2023
De heer M. Asscher	1 juli 2020	1 juli 2024	
De heer G.J. Dorleijn	1 februari 2015	1 februari 2019	1 februari 2023
Mevrouw S. Kreuger	1 maart 2018	1 maart 2022	

Mevrouw H.B.G.W.J. Mulder	1 februari 2015	1 februari 2019	1 februari 2023
De heer E. Van Nispen tot Sevenaer	1 januari 2019	1 januari 2023	

2. Vergaderingen

De raad van toezicht kwam in 2020 vier keer in reguliere vergaderingen bijeen. In verband met de coronabeperkingen waren dit steeds videovergaderingen. De meeste leden waren hierbij aanwezig. Alle voor de continuïteit van het werk van Stichting Lezen belangrijke ontwikkelingen en stukken zijn in deze vergaderingen besproken. Belangrijke onderwerpen tijdens de raadsvergaderingen waren onder andere:

- voortgang van de activiteiten, specifiek in het licht van de coronabeperkingen
- landelijke beleidsontwikkelingen
- cultural governance
- samenstelling van de raad van toezicht;
- evaluatie bijzonder hoogleraren
- financiële zaken
- personele zaken.

Aan het eind van het eerste halfjaar boog de raad zich over de prognoses voor het komende halfjaar in relatie tot de begroting. De begroting 2021 werd voorbereidend besproken in de auditcommissie en door de raad van toezicht vastgesteld in november 2020.

In november deed de raad van toezicht een zelfevaluatie naar het eigen functioneren en de invulling van zijn rol. Tijdens de jaarlijkse beleidsmiddag sprak de raad in aanwezigheid van het MT aan de hand van drie presentaties over de stand van zaken van het lezen in Nederland, de leesbevorderingsprogramma's in het kader van Kunst van Lezen (BoekStart en de Bibliotheek op School, leesbevorderingsnetwerken) en leesbevordering op de pabo en de lerarenopleiding. Daarnaast vond op diverse punten bilateraal overleg plaats.

3. Relevante (neven)functies leden raad van toezicht

Ir M.W.L. (Merel) van Vroonhoven MBA, voorzitter:

- Leraar-in-opleiding (deeltijdpabo)
- Columnist (de Volkskrant)
- Voorzitter raad van toezicht Radboud Universiteit
- Vice-voorzitter raad van toezicht Kunstmuseum
- Lid raad van toezicht Het Nationale Theater

De heer G.J. Dorleijn

- Voorzitter bestuur Stichting P.C. Hooftprijs
- Voorzitter bestuur Geert van Oorschootstichting

De heer M. Asscher

- Schrijver en vertaler
- Bestuurslid Stichting Praemium Erasmianum
- Lid Academie De Gouden Ganzenveer
- Voorzitter Stichting Frans Kellendonk Fonds

- Bestuurslid Stichting Leerstoel Nederlands Klassiek Verbond

Mevrouw H.B.G.W.J. Mulder

- Senior beleidsadviseur van het Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen
- Lid hoofdbestuur van de KNGU, de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie
- Lid raad van advies faculteit Humanities van de Universiteit van Amsterdam

De heer E. Van Nispen tot Sevenaer

- Directeur Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid
- Bestuurslid Netwerk Digitaal Erfgoed
- Bestuurslid Prins Claus Fonds
- Lid Raad van Toezicht Muiderslot
- Lid OnderwijsAdviesRaad MIC Hogeschool van Amsterdam
- Bestuur Ridderschap van Gelderland
- Lid adviesraad NTR
- Lid raad van advies Universiteit van Amsterdam faculteit Geesteswetenschappen

De heer B.J. Verkoren

- Lid van de directie JumboDiset BV en Koninklijke Jumbo BV
- Lid raad van toezicht van Stichting Frontaal te Amsterdam
- Penningmeester Stichting Boost Producties te Amsterdam
- Secretaris Stichting IDRF (Infectious Disease Research Foundation)

Mevrouw S. Kreuger

- Journalist
- Radio-dj
- Documentairemaker

4. WNT-verantwoording

Ultimo 2020 is Gerlien van Dalen de directeur-bestuurder van Stichting Lezen. De voorzitter van de raad van toezicht voert samen met een raadslid jaarlijks een functioneringsgesprek met haar. De beloning van de directie blijft ruim binnen de WNT-norm.

De leden van de raad van toezicht verrichten hun werkzaamheden tot en met 2020 onbezoldigd. Wel ontvingen zij een vergoeding voor reëel gemaakte reiskosten. In 2020 besloot de raad van toezicht met ingang van 2021 een vacatieregeling in te voeren en daarmee in de begroting van 2021 rekening te houden. Daarbij zullen de richtlijnen van de Belastingdienst voor ANBI-instellingen in acht worden genomen, waarin is bepaald dat leden van de raad recht krijgen op een vergoeding van gemaakte kosten in de uitoefening van hun functie en op een niet bovenmatig vacatiegeld. Een overzicht van WNT-verantwoording van directeur-bestuurder en raad van toezicht is opgenomen in de jaarrekening 2020.

5. Reflecties Raad van Toezicht

De raad van toezicht constateert dat de formele en informele interactie goed verloopt. De financiële risico's zijn goed in kaart en er is sprake van een efficiënte en effectieve organisatiestructuur. De raad heeft kennisgenomen van het bestuursverslag en constateert dat er een indrukwekkend aantal activiteiten op veel verschillende gebieden is uitgevoerd. Hij heeft waardering voor wat er is bereikt en voor de inzet van het bureau in 2020. De stichting is ondernemend en stelt zich actief op in projecten en samenwerkingen, zowel nationaal als internationaal. De beleidsvoornemens 2017-2020 en de invulling van het programma Kunst van Lezen binnen Tel mee met Taal, kregen in 2020 goed vorm, ondanks de complexe situatie die de coronacrisis teweegbracht. De raad van toezicht heeft bewondering en waardering voor de flexibiliteit, creativiteit en inzet die het team van Stichting Lezen dit jaar heeft laten zien en voor het feit dat alle prestatie-indicatoren ruimschoots zijn gehaald. Met haar grote landelijke leesbevorderingscampagnes en projecten bereikt Stichting Lezen een nog steeds toenemende en diversere doelgroep van kinderen en jongeren en hun begeleiders. De structurele leesbevorderingsaanpak binnen Kunst van Lezen toont goede resultaten. De uitvoering van Kunst van Lezen-programma's wordt steeds meer overgedragen aan de Samenwerkende Provinciale ondersteuningsinstellingen Nederland (SPN). Dat is een goede ontwikkeling die de samenwerking in het decentrale stelsel versterkt en Stichting Lezen ontlast. De raad waardeert het dat de stichting een leidende rol neemt als voorzitter van de Leescoalitie en als aanjager van het Leesoffensief, bovenop het toch al grote en gevarieerde pakket aan taken en verantwoordelijkheden binnen de BIS en als trekker van Kunst van Lezen.

De raad van toezicht heeft er verder grote waardering voor dat de stichting er naast haar vele kernactiviteiten in slaagt een fors bedrag aan incidentele middelen en sponsoring voor tijdelijke of aanvullende activiteiten te verwerven. De raad constateert dat de capaciteit voor fondsenwerving beperkt is en dat de stichting desondanks ook in 2020 een substantieel bedrag aan additionele middelen heeft gegenereerd. Een groot deel hiervan, een bedrag van € 630.000, betreft een legaat. Dit zal, conform de wens van de erflater, worden besteed aan projecten die beginnende lezers de magie van het verhaal en het lezen laten ontdekken. Stichting Lezen verwierf in 2020 € 392.178 aan eigen inkomsten, publieke en private bijdragen voor nieuwe projecten en voor aanvullingen op de kernactiviteiten. Dit is conform de beleidsvoornemens: de stichting vindt het belangrijk dat het maatschappelijk belang van een sterke leescultuur breed gedragen wordt en dat ook private partijen daaraan financieel willen bijdragen. Wel tekent de raad aan dat dit van een relatief klein bureau grote investeringen in tijd en relatieonderhoud vraagt en niet volstaat voor duurzame inzet op leesbevordering. Kerntaken moeten vanuit de BIS-subsidie gerealiseerd kunnen worden.

De raad van toezicht hecht eraan op deze plaats de directeur-bestuurder en alle medewerkers van de Stichting Lezen van harte te bedanken voor hun niet aflatende, professionele en energieke inzet voor de missie van Stichting Lezen, die onverkort van cruciaal maatschappelijk belang is.

De directeur-bestuurder en de raad van toezicht hebben de jaarrekening vastgesteld en goedgekeurd in de Raad van Toezicht vergadering van 19 maart 2021.

Amsterdam, 19 maart 2021

Gerlien van Dalen
directeur-bestuurder

Merel van Vroonhoven
voorzitter

Bernard Jan Verkoren
voorzitter auditcommissie

Gillis Dorleijn
algemeen lid

Shay Kreuger
algemeen lid

Hetty Mulder
algemeen lid

Eppo van Nispen tot Sevenaer
lid auditcommissie

Maarten Asscher
algemeen lid

C. Balans (na verwerking resultaat)

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
ACTIVA		
Vaste activa		
1. - Materiële vaste activa	17.369	25.601
Totale vaste activa	17.369	25.601
Vlottende activa		
4. - Vorderingen	276.623	1.205.723
3. - Liquide middelen	2.902.144	1.701.484
Totaal vlottende activa	3.178.767	2.907.207
Totaal activa	3.196.136	2.932.808
PASSIVA		
Eigen vermogen		
4. - Algemene reserve	308.506	173.829
5. - Bestemmingsreserve subsidie OCW BIS 2017-2020	44.801	146.145
6. - Bestemmingsreserve subsidie OCW 2013-2016	-	134.677
7. - Bestemmingsreserve resp. fonds Fonds Leesbevordering	59.440	59.440
8. - Bestemmingsfonds Tante Anne fonds	632.649	630.000
9. - Bestemmingsfonds Vriendenloterij	266.668	351.002
10. - Bestemmingsreserve Leescoalitie	135.433	88.989
Totaal eigen vermogen	1.447.497	1.584.082
Kortlopende schulden		
11. - Projecten nog te betalen	560.137	284.191
12. - Projecten nog te betalen Kunst van Lezen	278.095	254.138
13. - Vooruit ontvangen subsidie Kunst van Lezen TmmT	477.262	-
14. - Vooruit ontvangen subsidie Kunst van Lezen GGAP	181.560	-
15. - Overige schulden en overlopende passiva	251.585	810.397
Totaal kortlopende schulden	1.748.639	1.348.726
Totaal passiva	3.196.136	2.932.808

D. Staat van baten en lasten

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019	Begroting 2019
	€	€	€	€
BATEN				
<i>Opbrengsten</i>				
16. Eigen inkomsten	370.663	307.850	1.017.432	135.728
17. Inkomsten Kunst van Lezen TmmT	13.515	-	24.014	-
18. Inkomsten Kunst van Lezen GGAP	8.000	-	-	-
<i>Totaal opbrengsten</i>	<u>392.178</u>	<u>307.850</u>	<u>1.041.446</u>	<u>135.728</u>
<i>Subsidie CuNO</i>				
Structurele subsidie OCW CuNO 1057826	2.090.470	2.031.730	2.031.729	1.978.314
<i>Overige niet-structurele subsidies</i>				
Subsidie Min OCW Kunst van Lezen (TmmT) 560065008 *	2.872.738	3.350.000	3.673.568	3.350.000
Subsidie Min OCW Leescoalitie en Leesoffensief B25734500 Z165078 VP56/75930	142.730	83.500	77.014	77.000
Subsidie Min OCW Gezinsaanpak taal- arme gezinnen 158658	18.400	-	-	-
<i>Totaal overige niet-structurele subsidies</i>	<u>3.033.868</u>	<u>3.433.500</u>	<u>3.750.582</u>	<u>3.427.000</u>
<i>Bijdragen uit private middelen</i>				
St. Kinderpostzegels - Lezen is Leuk!	-	-	121.038	28.212
St. Kinderpostzegels - Lokaal besteden	-	-	339.666	-
<i>Totaal bijdragen uit private middelen</i>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>460.704</u>	<u>28.212</u>
<i>Inkomsten Goede Doelenloterijen</i>				
Vriendenloterij	-	55.227	400.000	-
Totaal baten	<u>5.516.516</u>	<u>5.828.307</u>	<u>7.684.461</u>	<u>5.569.254</u>

* Deze subsidie is voor de uitvoering van het programma Kunst van Lezen, waarin Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek samenwerken.

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019	Begroting 2019
	€	€	€	€
LASTEN				
<i>A. Beheerlasten</i>				
19. Beheerlasten personeel	320.800	355.703	329.462	328.000
22. Beheerlasten materieel	172.457	199.000	187.087	205.000
Totaal beheerlasten	493.257	554.703	516.549	533.000
<i>B. Activiteitenlasten personeel</i>				
20. Activiteitenlasten personeel	416.459	415.000	373.563	375.000
21. Projectlasten eigen projecten personeel	187.142	65.500	170.087	66.500
23. Beheerlasten personeel KvL - Tel mee met Taal (TmmT)	737.624	737.300	642.872	640.000
24. Personeelslasten KvL - Gezinsaanpak taalarme gezinnen (GGAP)	26.400	-	-	-
Totaal activiteitenlasten personeel	1.367.625	1.217.800	1.186.522	1.081.500
<i>C. Activiteitenlasten materieel</i>				
Projectbijdragen aan derden	592.290		493.848	
Projectlasten eigen projecten materieel	791.580		783.110	
Totaal projectlasten materieel	1.383.870	1.290.350	1.276.958	1.344.078
<i>Vervallen subsidieverplichting</i>	-6.657	-10.000	-33.138	-
<i>D. Activiteitenlasten materieel Kunst van Lezen</i>				
23. Beheerlasten materieel TmmT	115.989	103.500	141.471	120.500
23. Activiteitenlasten materieel TmmT	2.032.640	2.509.200	2.913.240	2.589.500
Totaal activiteitenlasten materieel Kunst van Lezen	2.148.629	2.612.700	3.054.711	2.710.000
<i>E. Overige activiteitenlasten</i>				
25. Leescoalitie - coördinatie:				
- Personele lasten	116.275		98.147	
- Materiële lasten	37.423		403	
Totaal Leescoalitie coördinatie	153.698	100.000	98.550	-
Leescoalitie - campagne - materiële lasten	106.240	236.894	132.762	-
Leescoalitie - Lezen in het PO - mat. Lasten	6.439	-	-	-
	266.377	336.894	231.312	-
St. Kinderpostz. - Lezen is leuk / Vakantie Lezen	-	-	120.953	28.212
St. Kinderpostz. - Lokaal besteden	-	-	339.666	-
	-	-	460.619	28.212
Totaal activiteitenlasten materieel	3.792.219	4.229.944	4.990.462	4.082.290
Totaal lasten	5.653.101	6.002.447	6.693.533	5.696.790

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019	Begroting 2019
	€	€	€	€
Exploitatieresultaat boekjaar	-136.585	-174.140	990.928	-127.536
Verdeling exploitatieresultaat				
- Algemene reserve	134.677		-	-12.063
- Bestemmingsreserve OCW BIS 2017-2020	-101.344	-140.901	5.244	-115.473
- Bestemmingsreserve OCW 2013-2016	-134.677	-33.239	-	-
- Bestemmingsfonds Fonds Leesbevordering	-	-	-	-
- Bestemmingsfonds Tante Anne fonds	2.649	-	630.000	-
- Bestemmingsfonds Vriendenloterij	-84.334		351.002	
- Bestemmingsreserve Leescoalitie	46.444	-	4.682	-
Totaal	-136.585	-174.140	990.928	-127.536

E. Algemene toelichting

Toelichting algemeen

Voor een beschrijving van de belangrijkste activiteiten van de stichting wordt verwezen naar het bestuursverslag.

De jaarrekening is opgesteld conform de standaarden zoals opgenomen in Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' *alsmede in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020*, de relevante bepalingen zoals opgenomen in diverse verlengingsbeschikkingen van het Ministerie van OCW en de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de publieke en de semipublieke sector.

Gezien de specifieke behandeling en verwerkingwijze van projectbijdragen door Stichting Lezen verstrekt het opnemen van een kasstroomoverzicht geen aanvullend inzicht. Derhalve is geen kasstroomoverzicht in de jaarrekening opgenomen.

Grondslagen van waardering

Oordelen en schattingen

Bij de toepassing van de grondslagen en de regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de directie van de stichting zich diverse oordelen en schattingen. De belangrijkste oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen zijn, voor zover van toepassing, opgenomen in de relevante paragrafen. Werkelijke uitkomsten kunnen afwijken van gemaakte schattingen.

Stelselwijzigingen

In het boekjaar 2020 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Functionele valuta

De posten in de jaarrekening worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waar de bedrijfsactiviteiten plaatsvinden (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in euro's. Dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van Stichting Lezen.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met een lineaire afschrijving gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Investerings lager dan € 1.000 worden niet afgeschreven.

De afschrijvingen geschieden tijdsevenredig op basis van de verwachte economische levensduur. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarden, voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Algemene reserve/bestemmingsreserve OCW BIS

Het Ministerie van OCW heeft bepaald dat het restant van de subsidie toegevoegd mag worden aan de algemene reserve. De Raad van Toezicht heeft besloten om het restantbedrag van de subsidieperiode 2013-2016 toe te voegen aan de algemene reserve. Van het restantbedrag van de subsidieperiode 2017-2020 is een bestemmingsreserve OCW BIS gevormd. Het saldo van het boekjaar wordt hierop gemuteerd.

Bestemmingsfondsen en -reserves

De bestemmingsreserve Fonds Leesbevordering is bestemd om leesbevorderingsactiviteiten te financieren. In 2020 is geen gebruik gemaakt van deze reserve.

De bestemmingsreserve Leescoalitie kan worden ingezet voor Leescoalitie activiteiten. In 2020 is geen gebruik gemaakt van deze bestemmingsreserve.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost. Stichting Lezen beschikt alleen over primaire financiële instrumenten.

Overige activa en passiva

Alle posten in de balans worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

Grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is het saldo van baten en lasten als gevolg van de toekenning van projectgelden, van de bureauvoering van de stichting en de baten en lasten voortvloeiende uit de door haarzelf uitgevoerde projecten. De baten uit nalatenschappen worden in het jaar verantwoord waarin een redelijke mate van zekerheid bestaat over de omvang ervan.

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar en de activiteiten waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. Projecten van derden en eigen projecten worden verantwoord in het jaar van toekenning. Resultaten op projecten worden verantwoord in het jaar van afrekening.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Afschrijvingen

De afschrijvingen geschieden tijdsevenredig op basis van de verwachte economische levensduur. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

F. Toelichting op de balans

	<u>Computers</u>	<u>Inventaris</u>	<u>Totaal</u>
1. <u>Materiële vaste activa</u>			
Boekwaarden per 1 januari 2020	1.198	24.403	25.601
Mutaties:			
- investeringen	-	-	-
- desinvesteringen	-	-	-
- afschrijvingen	-857	-7.375	-8.232
- afschrijvingen desinvesteringen	-	-	-
Boekwaarden per 31 december 2020	<u>341</u>	<u>17.028</u>	<u>17.369</u>

Bij de computers wordt elk jaar 33,3% van de aanschafwaarde afgeschreven; bij de inventaris wordt elk jaar 20% van de aanschafwaarde afgeschreven.

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
4. <u>Vorderingen</u>		
Vooruitbetaalde kosten	166.333	199.899
Nog te ontvangen subsidie OCW Leesoffensief	50.000	-
Nog te ontvangen bijdrage Fonds 21	25.000	30.000
Nog te ontvangen bijdragen De Versterking	11.250	-
Debiteuren	2.847	3.085
Depotbedrag PostNL	1.000	1.000
Nalatenschap	-	630.000
Nog te ontvangen bijdrage St. Kinderpostzegels	-	322.250
Overige vorderingen	<u>20.193</u>	<u>19.489</u>
Totaal vorderingen	<u>276.623</u>	<u>1.205.723</u>
3. <u>Liquide middelen</u>		
ABN AMRO Ondernemersrekening	774.333	319.948
ABN AMRO Loyaaldeposito	724.314	1.024.314
ABN AMRO Ondernemersdeposito	500.000	94
ABN AMRO Ondernemerstopdeposito	500.000	78
ING Bank	241.886	345
ABN AMRO Bestuursrekening	161.587	356.692
Kas	<u>24</u>	<u>13</u>
Totaal liquide middelen	<u>2.902.144</u>	<u>1.701.484</u>

De banksaldi zijn direct opeisbaar.

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
<u>Eigen vermogen</u>		
4. - Algemene reserve		
De mutaties in de algemene reserve worden als volgt weergegeven:		
Stand per 1 januari	173.829	173.829
Overheveling van bestemmingsreserve subsidie OCW 2013-2016	<u>134.677</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u><u>308.506</u></u>	<u><u>173.829</u></u>
5. - Bestemmingsreserve subsidie OCW BIS 2017-2020		
Conform de brief van OCW van 22 november 2019 met referentienummer: 7888317 hoeft het bestemmingsfonds niet langer als een bestemmingsfonds te worden aangehouden. De Raad van Toezicht heeft ervoor gekozen om de nog niet bestede middelen als een bestemmingsreserve aan te merken.		
Stand per 1 januari	146.145	140.901
Bestemming saldo boekjaar	<u>-101.344</u>	<u>5.244</u>
Stand per 31 december	<u><u>44.801</u></u>	<u><u>146.145</u></u>
6. - Bestemmingsreserve subsidie OCW 2013-2016		
Conform de brief van OCW van 22 november 2019 met referentienummer: 7888317 hoeft het bestemmingsfonds niet langer als een bestemmingsfonds te worden aangehouden. De Raad van Toezicht heeft ervoor gekozen om de nog niet bestede middelen naar de algemene reserve over te hevelen.		
Stand per 1 januari	134.677	134.677
Overheveling naar algemene reserve	<u>-134.677</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u><u>-</u></u>	<u><u>134.677</u></u>
7. - Bestemmingsreserve resp. fonds Fonds Leesbevordering		
Stand per 1 januari	59.440	59.440
Bestemming saldo boekjaar	<u>-</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u><u>59.440</u></u>	<u><u>59.440</u></u>

Het Fonds Leesbevordering is gevormd vanuit jaarlijkse bijdragen van de in de Adviesraad (tot 1994 in het bestuur) van de Stichting Lezen vertegenwoordigde organisaties (oprichters en partnerinstellingen) en uit incidentele donaties van derden. Het Fonds Leesbevordering is bestemd om leesbevorderingsactiviteiten te financieren. Er zijn ten aanzien van het Fonds Leesbevordering geen specifieke bestedingsdoeleinden

vastgelegd. Reden voor de raad van toezicht om het bedrag in het bestemmingsfonds ultimo 2019 in 2020 toe te voegen aan de bestemmingsreserve.

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
8. - Bestemmingsfonds Tante Anne fonds		
Stand per 1 januari	630.000	-
Bestemming saldo boekjaar	<u>2.649</u>	<u>630.000</u>
Stand per 31 december	<u>632.649</u>	<u>630.000</u>

Uit het nalatenschap van mevrouw Elema heeft Stichting Lezen een legaat van € 632.649 ontvangen. Conform het verzoek van mevrouw Elema wordt hiermee invulling gegeven aan haar wens om kinderen de magie van het lezen te laten ontdekken. De middelen worden vanaf 2021 ingezet om beginnende lezers kennis te laten maken met auteurs. In 2021 zal € 63.000 besteed worden mits de Corona-maatregelen dit toestaan.

9. - Bestemmingsfonds Vriendenloterij		
Stand per 1 januari	351.002	-
Bijdrage 2019	-	400.000
Bestemming saldo boekjaar	<u>-84.334</u>	<u>-48.998</u>
Stand per 31 december	<u>266.668</u>	<u>351.002</u>

In 2019 ontving Stichting Lezen een gift van de Vriendenloterij ad. € 400.000 ten behoeve van vier Leescoaliteecampagnes in de periode 2019-2024. Vanwege de bestedingsbeperking van deze gift is voor het nog niet bestede deel een bestemmingsfonds gevormd.

In 2020 komt € 84.334 ten laste van dit bestemmingsfonds, zie bijlage 3.

10. - Bestemmingsreserve Leescoalitie		
Stand per 1 januari	88.989	84.307
Bestemming saldo boekjaar	<u>46.444</u>	<u>4.682</u>
Stand per 31 december	<u>135.433</u>	<u>88.989</u>

De Leescoalitie is een samenwerkingsverband met Stichting CPNB, Koninklijke Bibliotheek (KB), Stichting Lezen & Schrijven, Het Nederlands Letterenfonds, Literatuurmuseum/Kinderboekenmuseum en Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB). Stichting Lezen is voorzitter en penvoerder van de Leescoalitie. Deze reserve kan worden ingezet voor Leescoalitie activiteiten.

Zie bijlage 3 voor de specificatie.

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
11. <u>Projecten nog te betalen</u>		
Toekenningen 2014 afrekeningen	-	1.875
Toekenningen 2017 afrekeningen	-	2.823
Toekenningen 2018 afrekeningen	1.875	3.825
Toekenningen 2019 afrekeningen	41.152	92.678
Toekenningen 2020 afrekeningen	120.330	-
Nog te besteden financiële bijdragen	220.696	76.309
Overige nog te betalen projectkosten	<u>176.084</u>	<u>106.681</u>
Totaal projecten nog te betalen	<u><u>560.137</u></u>	<u><u>284.191</u></u>

Bij de aan derden toegekende projectgelden wordt 75% van het toegekende bedrag bevoorschot. Na afrekening van het project wordt de resterende 25% overgemaakt (mits de toegekende middelen volledig benut en verantwoord zijn).

12. Projecten nog te betalen Kunst van Lezen

Toekenningen voorgaande jaren afrekeningen	12.830	31.555
Toekenningen huidige boekjaar	120.044	28.241
Overige projectkosten	<u>145.221</u>	<u>194.342</u>
Totaal projecten nog te betalen Kunst van Lezen	<u><u>278.095</u></u>	<u><u>254.138</u></u>

Bij de aan derden toegekende projectgelden Kunst van Lezen wordt 100% van het toegekende bedrag bevoorschot. Bij afrekening van het project worden de eventueel niet volledige benutte toegekende middelen teruggevorderd.

13. Vooruit ontvangen subsidie Kunst van Lezen TmmT

Stand 1 januari	-	323.568
Saldo Kunst van Lezen boekjaar (zie bijlage 1)	<u>477.262</u>	<u>-323.568</u>
Stand 31 december	<u><u>477.262</u></u>	<u><u>-</u></u>

Stichting Lezen heeft door middel van het leesbevordering programma Kunst van Lezen in het kader van het actieprogramma Tel mee met Taal 1 een tijdelijke taak voor het voorkomen van laaggeletterdheid. Het ministerie van OCW heeft in 2019 aangegeven dat het actieprogramma Tel mee met Taal (en dus ook het preventieve onderdeel Kunst van Lezen) voortgezet wordt tot en met 2024. Jaarlijks wordt aan Stichting Lezen opnieuw een bedrag van € 3,35 miljoen per jaar verleend. In 2020 is hiervan € 2.872.738 besteed, het restantbedrag ad € 477.262 wordt doorgeschoven naar 2021.

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
14. <u>Vooruit ontvangen subsidie Kunst van Lezen GGAP</u>		
Stand 1 januari	-	-
Ontvangen termijnen OCW	199.960	
Besteed Kunst van Lezen GGAP boekjaar (zie bijlage 2)	<u>-18.400</u>	<u>-</u>
Stand 31 december	<u>181.560</u>	<u>-</u>

Aanvullend op de projectsubsidie van Kunst van Lezen heeft Stichting Lezen binnen Tel mee met Taal 2 een projectsubsidie ontvangen van het ministerie van OCW voor het creëren van een systeemaanpak bij gemeenten om taalarme gezinnen te helpen bij de lees/taalontwikkeling van de kinderen en basisvaardigheden van de ouders. De totale subsidie bedraagt € 999.800. De activiteiten waarvoor subsidie wordt verleend, moeten uiterlijk zijn verricht op 31 december 2024. Zie ook specificatie 24 / Bijlage 2

15. Overige schulden en overlopende passiva

Loonbelasting, sociale verzekeringen, pensioenlasten	81.771	74.847
Crediteuren	68.609	635.840
Vooruitontvangen bedragen	54.100	62.741
Reservering vakantiedagen	31.537	24.557
Overige te betalen kosten	<u>15.568</u>	<u>12.412</u>
Totaal overige schulden en overlopende passiva	<u>251.585</u>	<u>810.397</u>

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Door het Ministerie van OCW is voor de periode 2017-2020 een subsidie toegezegd van € 1.870.000 per jaar. Inclusief loon- en prijsbijstellingen bedraagt de subsidie voor 2020 € 2.090.470.

Stichting Lezen heeft middels het leesbevordering programma Kunst van Lezen in het kader van het actieprogramma Tel mee met Taal 1 een tijdelijke taak voor het voorkomen van laaggeletterdheid. In haar brief aan de Tweede Kamer van 18 maart 2019 heeft minister Van Engelshoven van OCW aangegeven dat het actieprogramma Tel mee met Taal (en dus ook het preventieve onderdeel Kunst van Lezen) voortgezet wordt tot en met 2024. Jaarlijks wordt aan Stichting Lezen opnieuw een bedrag van € 3,35 miljoen per jaar verleend, waarbij € 2,85 miljoen beschikbaar is voor Maatregel 6a (reguliere leesbevorderingsprogramma's) en € 500.000 voor Maatregel 6c (Gezinsaanpak, budget behorend bij Maatregel 6b). Eind oktober 2019 dienden hoofduitvoerder en penvoerder Stichting Lezen en mede-uitvoerder de Koninklijke Bibliotheek het Activiteitenplan Kunst van Lezen 2020-2024 in, vergezeld van een begrotingsoverzicht voor het huidige kalenderjaar. Begin 2020 is het Activiteitenplan geaccordeerd waarbij is afgesproken dat we in oktober 2020 het begrotingsoverzicht voor de jaren 2021-2024 zouden inleveren. Op 9-10-2020 is het gespecificeerde begrotingsoverzicht gestuurd. De definitieve toekenningsbrief wordt in februari 2021 verwacht.

Aanvullend op de projectsubsidie van Kunst van Lezen heeft Stichting Lezen binnen Tel mee met Taal 2 een projectsubsidie ontvangen voor het creëren van een systeemaanpak bij gemeenten om taalarme gezinnen te helpen bij de lees/taalontwikkeling van de kinderen en basisvaardigheden ouders. De subsidie bedraagt € 999.800,00. De activiteiten waarvoor subsidie wordt verleend, moeten uiterlijk zijn verricht op 31 december 2024.

Stichting Lezen is voor de huur van het pand een overeenkomst aangegaan voor de duur van tien jaar, ingaande op 1 mei 2011 en lopende tot en met 30 april 2021. Na het verstrijken van deze looptijd zal de overeenkomst worden voortgezet voor een aansluitende periode van 5 jaar. De aanvangshuurprijs van het gehuurde bedraagt op jaarbasis € 48.568 en wordt jaarlijks geïndexeerd.

Vanwege de groei van het aantal personeelsleden inzake Kunst van Lezen is op 14 januari 2019 Stichting Lezen een huurovereenkomst aangegaan inzake de huur van extra kantoorruimte. Deze overeenkomst is aangegaan voor 1 jaar met mogelijkheid tot verlenging. De huurprijs van deze ruimte bedraagt op jaarbasis € 30.000. Deze extra huurkosten en kantoorkosten worden aan Kunst van Lezen doorbelast (zie ook specificatie 21 - bijlage 1).

In boekjaar 2020 is in totaal € 91.823 ten laste van de staat van baten en lasten gebracht uit hoofde van de twee huurovereenkomsten.

G. Toelichting op de staat van baten en lasten

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
	€	€	€
16. <u>Eigen inkomsten</u>			
<i>Publieke inkomsten binnenland</i>			
- Nationale voorleeswedstrijd	73.825		77.475
- Congres Lezen Centraal	-		26.750
- Wetenschappelijk congres	-		8.330
- Expert- en adviesbijeenkomsten	-		4.076
	<u>73.825</u>	<u>137.600</u>	<u>116.631</u>
<i>Sponsoring</i>			
- Fonds 21 Literatuur	25.000		30.000
- Founding Fathers / Fonds leesbevordering			
• GAU Groep Algemene Uitgevers	10.400		-
- De Versterking			
• Voorleestas	49.953		-
• Jeugdliteratuur	20.850		19.150
• Vakantieleden	20.000		35.277
• Burgerschap in het MBO	19.439		-
• Literatour	20.581		270
• De Weddenschap 10 jaar	10.000		-
• Creatief schrijven	4.061		20.039
• Fictiefragmenten	554		-
• Vooruit met Lezen	-175		29.116
• Voorleesworkshops	-		-1.500
• Leescoalitie (Queerboeken)	-		15.000
	<u>180.663</u>	<u>20.000</u>	<u>147.352</u>
<i>Nalatenschappen</i>	2.649		630.000
<i>Overige inkomsten</i>			
- Ned. Letterenfonds - Leescoalitie Stuk!	33.257	95.000	41.233
- Ned. Letterenfonds - kinderboekenambassadeur	6.840	8.750	21.841
- Ned. Letterenfonds - poëziesymposium	-	-	1.907
- CPNB - Boekenboost	14.435	-	2.750
- Brochures/handreikingen/publicaties	4.239	-	3.087
- Bijdrage partners Leescoalitie			
• Stichting CPNB	7.500	7.500	7.500
• Koninklijke Bibliotheek (KB)	7.500	7.500	7.500
• Stichting Lezen en Schrijven	7.500	7.500	7.500
• Literatuurmuseum/Kinderboekenmuseum	7.500	7.500	7.500
• Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB)	7.500	7.500	7.500
• Nederlands Letterenfonds	7.500	7.500	7.500
- Nederlandse Taalunie	5.000	-	-
- SLO bijdrage VMBO website	-	-	1.500
- SLO bijdrage Leerplanontwikkeling	1.000	1.500	500
- Inkomsten lezingen, presentaties e.d.	1.296	-	750
- Expert- en adviesbijeenkomsten	-	-	1.840
- Overige inkomsten	1.309	-	2.897
<i>Giften</i>			
- Fiep Westendorp Foundation - Lees je beter	1.150	-	144
	<u>113.526</u>	<u>150.250</u>	<u>123.449</u>
Totaal eigen inkomsten	<u>370.663</u>	<u>307.850</u>	<u>1.017.432</u>

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
	€	€	€
17. <u>Inkomsten Kunst van Lezen TmmT</u>			
- Congres op kop	7.575		-
- Opleidingen de Bibliotheek op school BO	4.090		14.400
- Nascholing voorleescoördinator kinderopvang	1.850		5.550
- Opleidingen de Bibliotheek op school VO	-		2.854
- GGD Mijlpaalkaarten	-		1.210
Totaal inkomsten Kunst van Lezen TmmT	<u>13.515</u>	<u>-</u>	<u>24.014</u>
18. <u>Inkomsten Kunst van Lezen GGAP</u>			
- Koninklijke bibliotheek - bijdrage GGAP	4.000		
- Stichting Lezen & Schrijven - bijdrage GGAP	<u>4.000</u>		
Totaal inkomsten Kunst van Lezen GGAP	<u>8.000</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
19. <u>Beheerlasten personeel</u>			
Lonen en salarissen	208.988		196.353
Vakantiegelden	16.719		15.656
Voorziening vakantiedagen	3.414		6.295
Reiskosten woon-werk	2.698		9.226
Sociale lasten	30.766		32.402
Pensioenlasten	29.684		27.590
Extern personeel	26.231		27.105
Kantinekosten	126		2.002
Reis- en verblijfkosten	714		1.311
Ontvangen ziekengeld	-1.213		-3.167
Overige personeelskosten	<u>2.673</u>		<u>14.689</u>
Totaal beheerlasten personeel	<u>320.800</u>	<u>355.703</u>	<u>329.462</u>
20. <u>Activiteitenlasten personeel</u>			
Lonen en salarissen	277.542		241.351
Vakantiegelden	22.203		19.311
Voorziening vakantiedagen	10.227		7.572
Sociale lasten	51.779		48.242
Pensioenlasten	37.710		32.485
Overige personeelskosten	<u>16.998</u>		<u>24.602</u>
Totaal activiteitenlasten personeel	<u>416.459</u>	<u>415.000</u>	<u>373.563</u>
21. <u>Projectlasten eigen projecten personeel</u>			
Lonen en salarissen	65.807		68.719
Extern personeel	84.548		64.204
Vakantiegelden	5.041		5.431
Voorziening vakantiedagen	2.764		2.421
Sociale lasten	12.737		13.970
Pensioenlasten	8.171		8.462
Ontvangen ziekengeld	-4.640		-
Overige kosten	<u>12.714</u>		<u>6.880</u>
Totaal projectlasten personeel	<u>187.142</u>	<u>65.500</u>	<u>170.087</u>

Personele bezetting (in fte)

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
Directeur	1,0	1,0
Coördinator	1,8	1,8
Beleidsmedewerker	7,4	6,8
Medewerker onderzoek	2,2	2,3
PR medewerker	2,2	1,9
Financieel medewerker	0,8	0,8
Administratief medewerker	3,0	3,0
Totaal	<u>18,4</u>	<u>17,6</u>

Het gemiddeld aantal fte over 2020 is 18,4 (2019: 17,6 fte), waarvan 7,9 voor Kunst van Lezen (2019: 7,3 fte).

	<u>Realisatie 2020</u>		<u>Realisatie 2019</u>	
	fte		fte	
Vast	13,9	1.112.067	10,9	1.076.268
Tijdelijk	4,5	308.989	6,7	264.175
Inhuur	-	<u>388.651</u>	-	<u>175.541</u>
	18,4	<u>1.809.707</u>	-	<u>1.515.984</u>

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Er is in 2020 geen sprake geweest van uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Er zijn geen functionarissen die in 2020 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2020 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden. Zie ook het overzicht op de volgende bladzijde.

Bezoldiging Raad van Toezicht en directie (WNT verantwoording)

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Lezen van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2020 voor Stichting Lezen is € 201.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Er is geen sprake geweest van uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

	G. van Dalen	M.W.L. van Vroonhoven	F. Elderson	B.J. Verkoren lid Raad van Toezicht en voorzitter Audit- commissie	M. Asscher lid Raad van Toezicht	G.J. Dorleijn lid Raad van Toezicht	H.M.B. Franssen lid Raad van Toezicht	S.V.C. Kreuger lid Raad van Toezicht	H.B.G.W.J. Mulder – Schulten lid Raad van Toezicht	E. van Nispen lid Raad van Toezicht en lid Audit-commissie
Duur dienstverband in 2020	1/1 - 31/12	9/10 - 31/12	1/1 - 8/10	1/1 - 31/12	1/7 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 30/6	1/1-31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0									
Gewezen topfunctionaris	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Echte	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging										
Beloning	€ 106.705									
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -									
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.923									
Subtotaal	€ 121.628									
-/- onverschuldigd betaald bedrag										
Totaal bezoldiging 2020	€ 121.628	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Individueel bezoldigingsmaximum	€ 201.000	€ 7.538	€ 22.613	€ 20.100	€ 10.050	€ 20.100	€ 10.050	€ 20.100	€ 20.100	€ 20.100
Gegevens 2019										
Duur dienstverband in 2019	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/3 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0									
Bezoldiging										
Beloning	€ 97.427									
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -									
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.625									
Totaal bezoldiging 2019	€ 111.052	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Individueel bezoldigingsmaximum	€ 194.000	€ -	€ 29.100	€ 19.400	€ -	€ 19.400	€ 19.400	€ 19.400	€ 19.400	€ 19.400

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
	€	€	€
22. <u>Beheerlasten materieel</u>			
<i>Algemene kosten</i>			
Accountant en salarisadministratie	11.677		10.422
Consultancy	7.805		22.763
Totaal algemene kosten	19.482		33.185
<i>Afschrijvingen</i>			
Afschrijvingen computers	857		659
Afschrijvingen inventaris	7.375		7.419
Totaal afschrijvingen	8.232		8.078
<i>Huisvestingskosten</i>			
Huur	91.823		84.601
Energie/servicekosten	12.682		12.500
Overige huisvestingskosten	8.431		8.064
Af: doorbelast aan Kunst van Lezen	-30.000		-25.000
Totaal huisvestingskosten	82.936		80.165
<i>Kantoorkosten</i>			
Automatisering	50.496		46.306
Kantoorinventaris	479		611
Kantoorbenodigdheden	966		1.281
Telefoonkosten	3.948		3.333
Kopieerkosten	6.282		7.495
Abonnementen	3.065		2.935
Vakliteratuur	469		445
Porto	4.009		2.645
Drukwerk	793		115
Representatiekosten	697		883
Verzekeringen	3.423		3.524
Kosten Raad van Toezicht	1.332		1.444
Overige kantoorkosten	4.893		5.642
Af: doorbelast aan de Leescoalitie	-8.045		-
Af: doorbelast aan Kunst van Lezen	-11.000		-11.000
Totaal kantoorkosten	61.807		65.659
Totaal beheerlasten materieel	172.457	199.000	187.087

H. Overzicht baten en lasten planperiode 2017-2020

	2017-2020 meerjaren begroting	2017 werkelijk	2018 werkelijk	2019 werkelijk	2020 werkelijk
	€	€	€	€	€
BATEN					
Eigen inkomsten Stichting Lezen	154.500	256.611	326.765	1.017.432	370.663
Eigen inkomsten Kunst van Lezen	-	175.243	58.953	24.014	21.515
<i>Totaal eigen inkomsten</i>	<u>154.500</u>	<u>431.854</u>	<u>385.718</u>	<u>1.041.446</u>	<u>392.178</u>
<i>Totaal subsidie CuNo</i>	<i>1.870.000</i>	<i>1.933.125</i>	<i>1.978.314</i>	<i>2.031.729</i>	<i>2.090.470</i>
Subsidie Min. van OCW Kunst van Lezen TmmT en GGAP	3.350.000	3.480.500	3.626.294	3.673.568	2.891.138
Subsidie Min. van OCW Leescoalitie en Leesoffensief	-	55.559	77.014	77.014	142.730
Art of Impact	-	30.000	-	-	-
<i>Totaal overige (niet-structurele) subsidies</i>	<u>3.350.000</u>	<u>3.566.059</u>	<u>3.703.308</u>	<u>3.750.582</u>	<u>3.033.868</u>
Stichting Kinderpostzegels	-	40.145	283.855	460.704	-
<i>Totaal bijdragen uit private middelen</i>	<u>-</u>	<u>40.145</u>	<u>283.855</u>	<u>460.704</u>	<u>-</u>
Vriendenloterij	-	-	-	400.000	-
Totaal baten	<u>5.374.500</u>	<u>5.971.183</u>	<u>6.351.195</u>	<u>7.684.461</u>	<u>5.516.516</u>
LASTEN					
Beheerlasten personeel	320.000	301.609	310.344	329.462	320.800
Beheerlasten materieel	165.000	188.384	191.282	187.087	172.457
<i>Totale beheerlasten</i>	<u>485.000</u>	<u>489.993</u>	<u>501.626</u>	<u>516.549</u>	<u>493.257</u>
<i>Activiteitenlasten personeel</i>	<i>885.000</i>	<i>1.021.194</i>	<i>1.169.438</i>	<i>1.186.522</i>	<i>1.367.625</i>
Projectbijdragen aan derden	-	466.082	538.071	493.848	592.290
Eigen projecten Stichting Lezen	-	621.156	697.059	783.110	791.580
<i>Projecten totaal</i>	<u>1.129.500</u>	<u>1.087.238</u>	<u>1.235.130</u>	<u>1.276.958</u>	<u>1.383.870</u>
<i>Vervallen subsidieverplichtingen</i>	<i>-</i>	<i>-50.306</i>	<i>-17.652</i>	<i>-33.138</i>	<i>-6.657</i>
Kunst van Lezen materieel	2.875.000	3.092.044	3.051.963	3.054.711	2.148.629
Leescoalitie	-	126.159	143.539	231.312	266.377
Stichting Kinderpostzegels	-	40.145	287.779	460.619	-
<i>Totale activiteitenlasten materieel</i>	<u>4.004.500</u>	<u>4.295.280</u>	<u>4.700.759</u>	<u>4.990.462</u>	<u>3.792.219</u>
Totaal lasten	<u>5.374.500</u>	<u>5.806.467</u>	<u>6.371.823</u>	<u>6.693.533</u>	<u>5.653.101</u>
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-	164.716	-20.628	990.928	-136.585
Saldo rentebaten	10.000	4	-	-	-
Exploitatieresultaat boekjaar	<u>10.000</u>	<u>164.720</u>	<u>-20.628</u>	<u>990.928</u>	<u>-136.585</u>

	2017-2020 <i>meerjaren begroting</i>	2017 <i>werkelijk</i>	2018 <i>werkelijk</i>	2019 <i>werkelijk</i>	2020 <i>werkelijk</i>
	€	€	€	€	€
Verdeling exploitatieresultaat					
- Algemene reserve	10.000	27.198	-4.865	-	134.677
- Bestemmingsres. resp. fonds OCW CuNO	-	137.522	-	5.244	-101.344
- Bestemmingsres. resp.fonds OCW 2013-2016		-	-15.763	-	-
- Bestemmingsfonds fonds Leesbevordering		-	-	-	-
- Bestemmingsfonds Tante Anne fonds	-	-	-	630.000	2.649
- Bestemmingsfonds Vriendenloterij				351.002	-84.334
- Bestemmingsreserve Leescoalitie	-	-	-	4.682	46.444
Totaal bestemming resultaat	10.000	164.720	-20.628	990.928	-136.585

23. Lasten Kunst van Lezen - Tel mee met Taal

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
	€	€	€
<u>Beheerlasten materieel Maatregel 6A / lijn 3</u>			
Personeel	567.483	570.500	495.789
Materieel	115.989	103.500	141.471
Totaal beheerlasten materieel Maatregel 6A / lijn 3	<u>683.472</u>	<u>674.000</u>	<u>637.260</u>
<u>Activiteitenlasten materieel Maatregel 6A / lijn 3</u>			
<i>BoekStart voor baby's</i>			
Koffertjes	308.241	539.750	596.390
Communicatie	79.425	89.300	58.593
Onderzoek	-	-	23.509
9 Maanden beurs	5.996	-	6.359
Overige kosten	4.113	6.950	20.795
Totaal BoekStart voor baby's	<u>397.775</u>	<u>636.000</u>	<u>705.646</u>
<i>BoekStart Kinderopvang</i>			
Ontwikkeling nieuwe locaties	118.907	137.000	-
Monitor en inventarisatie	51.916	52.500	52.773
Ontwikkeling expertise	39.766	30.000	-
Communicatie	29.581	20.000	-
Stimuleringsregeling	-	-	262.750
Overige kosten	1.666	5.500	61.111
Totaal BoekStart Kinderopvang	<u>241.836</u>	<u>245.000</u>	<u>376.634</u>
Totaal BoekStart	<u>639.611</u>	<u>881.000</u>	<u>1.082.280</u>
<i>De Bibliotheek op School PO</i>			
Ontwikkeling nieuwe locaties	154.472	150.000	-
Monitor en inventarisatie	84.436	75.000	103.719
Ontwikkeling expertise	92.438	45.000	-
Communicatie	34.774	25.000	6.137
Stimuleringsregeling	-	-	336.905
Overige kosten	15.203	5.000	126.780
Totaal De Bibliotheek op School PO	<u>381.323</u>	<u>300.000</u>	<u>573.541</u>

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
	€	€	€
<i>De Bibliotheek op School VO / VMBO / PRO</i>			
Ontwikkeling nieuwe locaties VMBO	167.053	125.000	-
Voorleeswedstrijd Read2Me! VMBO brugklas	4.855	65.000	65.567
Monitor en inventarisatie VMBO	57.012	60.000	26.405
Ontwikkeling expertise VMBO	55.237	45.000	-
Communicatie VMBO	6.894	22.500	-
Ontwikkeling aanpak Praktijkonderwijs	2.904	15.000	-
Ontwikkeling expertise Praktijkonderwijs	2.904	7.500	-
Communicatie Praktijkonderwijs	1.080	7.500	-
Ontwikkeling monitor Praktijkonderwijs	-	5.000	-
VMBO stimuleringsregeling	-	-	115.432
Overige kosten	10.262	7.500	234.755
Totaal De Bibliotheek op School VO / VMBO / PRO	308.201	360.000	442.159
<i>De Bibliotheek op School MBO / Pabo / LOP</i>			
MBO ontwikkeling nieuwe locaties	82.985	100.000	-
MBO ontwikkeling expertise	24.275	25.000	-
MBO monitor en inventarisatie	4.443	15.000	-
MBO communicatie	4.417	7.500	-
Pabo ontwikkeling nieuwe locaties	68.000	57.000	65.260
Pabo voorleeswedstrijd	19.221	65.000	-
Pabo ontwikkeling expertise	63.345	20.000	-
Pabo monitor en inventarisatie	3.519	5.000	6.201
Ontwikkeling lerarenopleiding en pilot	5.736	20.000	-
LOP monitor en inventarisatie	-	3.000	-
Pabo stimuleringsregeling	-	-	68.208
Pabo onderzoek	-	-	17.230
Overige kosten	2.567	2.500	9.204
Totaal De Bibliotheek op School MBO / Pabo / LOP	278.508	320.000	166.103
Totaal De Bibliotheek op School	968.032	980.000	1.181.803
<i>Netwerken Leesbevordering</i>			
Strategische ondersteuning bij 20 bibliotheken	96.282	140.000	-
Communicatie	2.764	7.500	10.515
Netwerken Leesbevordering stimuleringsregeling	-	-	105.972
Netwerken projectleiding	-	-	49.921
Overige kosten	23.287	7.500	8.228
Totaal Netwerken Leesbevordering	122.333	155.000	174.636

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
	€	€	€
<i>Onderzoek</i>			
Lezen 0-24 jaar	96.415	85.000	-
Digitale geletterdheid	-	15.000	-
<i>Totaal onderzoek</i>	<u>96.415</u>	<u>100.000</u>	<u>-</u>
<i>Communicatie</i>			
Ondersteuning Leescoalitie	30.000	30.000	-
Ondersteuning 15 minuten lezen	26.875	20.000	-
Ondersteuning overig (Lês NO)	12.275	10.000	-
<i>Totaal communicatie</i>	<u>69.150</u>	<u>60.000</u>	<u>-</u>
 Totaal activiteitenlasten Maatregel 6A / lijn 3	 <u>1.895.541</u>	 <u>2.176.000</u>	 <u>2.438.719</u>
 <u>Beheerlasten materieel lijn 4a</u>			
Personeel	-	-	147.083
Materieel	-	-	-
<i>Totaal beheerlasten materieel lijn 4a</i>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>147.083</u>
 <u>Activiteitenlasten materieel lijn 4a</u>			
Pilot laagtaalvaardige ouders binnen consultatiebureaus	-	-	491.669
BoekStart in de Kinderopvang 4a	-	-	3.158
De Bibliotheek op school Basisonderwijs lijn 4a	-	-	23.651
Ouderbetrokkenheid binnen de pilot	-	-	2.500
<i>Totaal activiteitenlasten lijn 4a</i>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>520.978</u>
 <u>Beheerlasten materieel Maatregel 6b Gezinsaanpak</u>			
Personeel	170.141	166.800	-
Materieel	-	-	-
<i>Totaal beheerlasten materieel Maatregel 6b Gezinsaanpak</i>	<u>170.141</u>	<u>166.800</u>	<u>-</u>

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
	€	€	€
<u>Activiteiten lasten materieel Maatregel 6b Gezinsaanpak</u>			
<i>Gezinsaanpak thuis</i>	<u>0</u>	<u>15.000</u>	<u>-</u>
<i>Gezinsaanpak vanuit de bibliotheek</i>			
Uitvoeringsondersteuning aan POI's en lokale bibliotheken	25.000	25.000	-
Ontwikkeling expertise bibliotheekmedewerkers	<u>30.277</u>	<u>25.000</u>	<u>-</u>
Totaal gezinsaanpak vanuit de bibliotheek	<u>55.277</u>	<u>50.000</u>	<u>-</u>
<i>Gezinsaanpak in de jeugdgezondheidszorg</i>			
BoekStartcoach ontwikkeling nieuwe locaties	179.417	175.000	-
Ontwikkeling expertise JGZ professionals	20.538	15.000	-
Monitor en inventarisatie	<u>0</u>	<u>7.500</u>	<u>-</u>
Totaal gezinsaanpak in de jeugdgezondheidszorg	<u>199.955</u>	<u>197.500</u>	<u>-</u>
<i>Gezinsaanpak in de kinderopvang en onderwijs</i>			
Expertiseontwikkeling	-	15.000	-
Monitor	<u>-</u>	<u>7.500</u>	<u>-</u>
Totaal gezinsaanpak in de kinderopvang en onderwijs	<u>-</u>	<u>22.500</u>	<u>-</u>
<i>Gezinsaanpak overig</i>			
Communicatie gezinsaanpak JGZ, KOV en onderwijs	29.852	30.000	-
Effectenonderzoek Gezinsaanpak	-	15.000	-
Overige kosten	<u>29</u>	<u>3.200</u>	<u>-</u>
Totaal gezinsaanpak overig	<u>29.881</u>	<u>48.200</u>	<u>-</u>
Totaal activiteitenlasten Maatregel 6b Gezinsaanpak	<u>285.113</u>	<u>333.200</u>	<u>-</u>

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
	€	€	€
<u>Recapitulatie</u>			
Totaal beheerlasten materieel	115.989	103.500	141.471
Totaal activiteitenlasten Kunst van Lezen	2.180.654	2.509.200	2.959.697
Vervallen subsidieverplichtingen	-148.014	-	-46.457
	<u>2.032.640</u>	<u>2.509.200</u>	<u>2.913.240</u>
Totaal personele lasten Kunst van Lezen	<u>737.624</u>	<u>737.300</u>	<u>642.872</u>
Totaal bestedingen Kunst van Lezen (A)	<u>2.886.253</u>	<u>3.350.000</u>	<u>3.697.583</u>
Bijdrage OCW Kunst van Lezen TmmT boekjaar	3.350.000	3.350.000	3.350.000
Inkomsten Kunst van Lezen	<u>13.515</u>	<u>-</u>	<u>24.014</u>
Totaal inkomsten (B)	<u>3.363.515</u>	<u>3.350.000</u>	<u>3.374.014</u>
Saldo Kunst van Lezen (B - A)	<u>477.262</u>	<u>-</u>	<u>-323.569</u>
Bijdrage OCW Kunst van Lezen TmmT boekjaar	3.350.000	3.350.000	3.350.000
Af/Bij: Vooruit ontvangen subsidie KvL TmmT (B-A)	<u>-477.262</u>	<u>-</u>	<u>323.569</u>
Bijdrage OCW Kunst van Lezen in staat van baten en lasten	<u>2.872.738</u>	<u>3.350.000</u>	<u>3.673.569</u>

De eerste subsidieperiode liep tot en met 2019. Voor 2020 heeft het ministerie van OCW opnieuw een subsidie verleend van € 3.350.000 (verplichtingenummer: 560065008). In 2020 is hiervan € 2.872.738 besteed, het restantbedrag ad € 477.262 wordt doorgeschoven naar 2021.

24. Lasten Kunst van Lezen - Gezinsaanpak taalarme gezinnen 2020 t/m 2024

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Totaal Begroot
	€	€	€	€	€	€	€
A. Projectmanagement Stichting Lezen							
Personeel	6.400	24.000	38.400	38.400	38.400	38.400	177.600
Materieel	0	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	15.000
Totaal projectmanagement Stichting Lezen	6.400	27.000	41.400	41.400	41.400	41.400	192.600
B. Werkzaamheden werkgroep (SL/KB/L&S)							
<i>Personeel</i>							
Stichting Lezen	p.m.	4.000	6.400	6.400	6.400	6.400	29.600
KB	8.000	8.000	12.800	12.800	12.800	12.800	59.200
Stichting Lezen & Schrijven	12.000	12.000	19.200	19.200	19.200	19.200	88.800
Totaal werkzaamheden werkgroep (SL/KB/L&S)	20.000	24.000	38.400	38.400	38.400	38.400	177.600
C. Pilot met 5 gemeenten en bibliotheken							
<i>Personeel</i>							
Stichting Lezen & Schrijven - adviseur gemeenten			128.000				128.000
Beleidsambtenaren Pilotgemeenten			128.000				128.000
Bibliotheek medewerkers			104.000				104.000
Totaal personeel	0	0	360.000	0	0	0	360.000
<i>Materieel</i>							
Toolkit - ontwikkeling			100.000				100.000
Toolkit - ontsluiting			30.000				30.000
Totaal materieel	0	0	130.000	0	0	0	130.000
Totaal pilot met 5 gemeenten en bibliotheken	0	0	490.000	0	0	0	490.000
D. Monitoring evaluatie, kennisopbouw en -deling							
<i>Personeel</i>							
Stichting Lezen & Schrijven	0	5.696	5.696	5.696	5.696	5.696	28.480
Stichting Lezen	0	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	8.000
KB	0	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	8.000
Totaal personeel	0	8.896	8.896	8.896	8.896	8.896	44.480
<i>Materieel</i>							
Onderzoeksbureau: monitoring en evaluatie				100.000			100.000
Disseminatie: congres				100.000			100.000
Kennisdeling			40.000		40.000	40.000	120.000
Totaal materieel	0	0	40.000	200.000	40.000	40.000	320.000
Totaal monitoring, evaluatie, kennisopbouw en -deling	0	8.896	48.896	208.896	48.896	48.896	364.480
E. Uitrol naar 30 andere gemeenten							
<i>Personeel</i>							
Stichting Lezen & Schrijven - adviseur gemeenten uitrolfase				16.600	33.200	16.600	66.400
Bibliotheek medewerkers				97.500	195.000	97.500	390.000
Totaal uitrol naar 30 andere gemeenten	0	0	0	114.100	228.200	114.100	456.400
Totaal lasten Gezinsaanpak taalarme gezinnen	26.400	59.896	618.696	402.796	356.896	242.796	1.681.080

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Totaal Begroot
	€	€	€	€	€	€	€
<u>Dekking</u>							
Bijdrage OCW Gezinsaanpak taalarme gezinnen	18.400	35.000	480.200	264.700	115.200	104.700	999.800
Eigen bijdrage A. & B. & D. Stichting Lezen	p.m.	9.600	14.400	14.400	14.400	14.400	67.200
Eigen bijdrage B. & D. KB	4.000	5.600	8.000	8.000	8.000	8.000	37.600
Eigen bijdrage B. & E. & D. Stichting Lezen & Schrijven	4.000	9.696	12.096	18.196	24.296	18.196	82.480
Eigen bijdrage C. Bibliotheek medewerkers	0	0	104.000	0	0	0	104.000
Eigen bijdrage E. Kunst van Lezen	0	0	0	97.500	195.000	97.500	390.000
Totaal dekking	<u>26.400</u>	<u>59.896</u>	<u>618.696</u>	<u>402.796</u>	<u>356.896</u>	<u>242.796</u>	<u>1.681.080</u>
Saldo Gezinsaanpak taalarme gezinnen	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Op 22 oktober 2020 heeft het ministerie van OCW (referentie 25359832) een subsidie voor het project Gezinsaanpak taalarme gezinnen toegekend van in totaal € 999.800. De looptijd van dit project is 1 juli 2020 t/m 31 december 2024.

In 2020 is € 199.960 (20%) ontvangen van het ministerie. Het saldo van de totale lasten in 2020 is € 18.400, waardoor het saldo vooruitontvangen subsidie per 31 december 2020 € 181.560 bedraagt.

25. Leescoalitie - coördinatie en campagne 2019 t/m 2021

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2020	Begroting 2020	Totaal Realisatie	Totaal Begroot
	€	€	€	€	€	€
<u>Lasten</u>						
A. Queerboeken 2019	27.043	28.737	0	0	27.043	28.737
B. Voorleesdagen	5.554	5.300	0	0	5.554	5.300
C. Kidsweek 2019	5.075	5.075	0	0	5.075	5.075
D. STUK	41.233	94.500	33.257	0	74.490	94.500
E. Voorbereidingen	14.520	15.000	0	0	14.520	15.000
F. Ambassadeurs	0	0	7.286	17.050	7.286	17.050
G. Kick off	0	5.000	5.566	5.900	5.566	10.900
H. Publiekscampagne	15.144	51.459	32.871	519	48.015	51.978
I. POS materiaal	0	0	4.702	4.735	4.702	4.735
J. Website en online	963	0	15.856	17.083	16.819	17.083
K. Voorleeslunch	5.908	6.770	8.721	6.788	14.629	13.558
L. Activiteiten campagne	0	0	27.730	56.710	27.730	56.710
M. Activiteiten algemeen	4.096	4.723	252	4.372	4.348	9.095
N. Activiteiten i.sm. partners	0	0	0	45.000	0	45.000
Totaal campagnekosten	<u>119.536</u>	<u>216.564</u>	<u>136.241</u>	<u>158.157</u>	<u>255.777</u>	<u>374.721</u>
Y. Organisatie en coördinatie						
Projectcoördinatie	98.551	100.167	109.812	83.054	208.363	183.221
Advies leescoalitie	13.225	20.000	27.019	49.583	40.244	69.583
Public affairs, lobby, communicatie	0	0	0	28.000	0	28.000
Overhead	0	0	16.867	18.100	16.867	18.100
Totaal organisatie en coördinatie	<u>111.776</u>	<u>120.167</u>	<u>153.698</u>	<u>178.737</u>	<u>265.474</u>	<u>298.904</u>
Totaal lasten leescoalitie	<u>231.312</u>	<u>336.731</u>	<u>289.939</u>	<u>336.894</u>	<u>521.251</u>	<u>673.625</u>

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2020	Begroting 2020	Totaal Realisatie	Totaal Begroot
	€	€	€	€	€	€
<u>Dekking</u>						
Vriendenloterij campagne	32.331	32.331	67.667	67.667	99.998	99.998
Vriendenloterij coördinatie	16.667	16.667	16.667	16.667	33.334	33.334
Totaal Vriendenloterij	<u>48.998</u>	<u>48.998</u>	<u>84.334</u>	<u>84.334</u>	<u>133.332</u>	<u>133.332</u>
Bijdrage coalitiepartners	45.000	45.000	45.000	45.000	90.000	90.000
Bijdrage OCW	77.014	77.014	136.292	83.500	213.306	160.514
Bijdrage NLF	41.232	95.000	33.257	95.000	74.489	190.000
Versterking Queerboeken	15.000	15.000	0	0	15.000	15.000
Mensenbieb	1.250	1.250	0	0	1.250	1.250
Bijdrage Kunst van Lezen	0	25.000	30.000	30.000	30.000	55.000
Bijdrage Stichting Lezen coalitiepartner	7.500	7.500	7.500	7.500	15.000	15.000
Bijdrage Stichting Lezen org/coörd aanv. OCW	0	17.500	0	0	0	17.500
Bijdrage Stichting Lezen campagne	0	6.360	0	0	0	6.360
Totaal bijdrage Stichting Lezen	<u>7.500</u>	<u>31.360</u>	<u>7.500</u>	<u>7.500</u>	<u>15.000</u>	<u>38.860</u>
Totaal dekking	<u>235.994</u>	<u>338.622</u>	<u>336.383</u>	<u>345.334</u>	<u>572.377</u>	<u>683.956</u>
Saldo *	<u>4.682</u>	<u>1.891</u>	<u>46.444</u>	<u>8.440</u>	<u>51.126</u>	<u>10.331</u>

* Positief saldo wordt doorgeschoven naar volgend boekjaar.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Lezen

Leidse Schouw 2
2408 AE Alphen aan den Rijn
Postbus 352
2400 AJ Alphen aan den Rijn

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Lezen te Amsterdam gecontroleerd.

T (0172) 78 21 30
alphenaandenrijn@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 64599892

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Lezen per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven", het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020, de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS en de bepalingen bij of krachtens de WNT.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, het Accountantsprotocol behorend bij de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS en het Controleprotocol WNT 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Lezen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- Overzicht baten en lasten planperiode 2017-2020;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven" en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven", en het Handboek verantwoording Cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven", het Handboek verantwoording cultuursubsidies

Instellingen subsidieperiode 2017-2020, de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS en de bepalingen bij of krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking, het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsregels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, het Accountantsprotocol behorend bij de Kaderregeling

subsidies OCW, SZW en VWS ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen en het Controleprotocol WNT 2020. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Alphen aan den Rijn, 19 maart 2021
Van Ree Accountants

Was getekend

mr.drs. G.J. de Jong RA